

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXV Nr. 2

KETVIRTADIENIS SAUSIO (JANUARY) 17, 1985

KAINA 25 c.

KASDIEN

FARMERIAI CHRISTMAS ETIOPIJA VAJUS

Jeigu miestuose varguomenė reikalinga socialinio aprūpinimo pašalpa, nėra jau taip nuostabu, kai šalyje yra milijonai bedarbių ir žmogui be specialybės rasti nors ir juodas darbas nėra lengva. Bet kai reikia ir fermerius šelpti, tai jau per daug, tai netvarka su mūsų socialine sistema.

Iowa valstija laikoma vienu Amerikos kukurūzų arūdu. Bet štai, net trijuose miesteliuose fermeriai registruojasi, kad gavus maisto talonus. Atrodo paradoksas, bet taip yra, kai Reagano administracija pataikauja didžiajam agrobizniui, o smulkieji fermeriai bankrutuoja.

Apskaičiuojama, kad Vidurvakaruose 20-30 procentų smulkiųjų fermerių randasi ant bankroto slenksčio, vos bepragyvena (Žiūr. "Daily World" gruodžio 22).

Praejo vadinamos žiemos šventės. Christmas dovanų pirkimo sezonas vieniems buvo liūdnas, kitiems ekstravagantiškas pinigų mėtymas. Liūdna buvo matyti, kai gyvenanti iš socialinio aprūpinimo pašalpos našlė, sukrapščiusi paskutinius centus prko blizgančius niekniekilius savo vaikams. Pikta buvo girdėti, kad kai kurie didžiaturčiai Christmas dovanoms leido milijonines sumas. Nevienu privertė pagalvoti, jog vieni turi per daug, kiti vos vos suveda galus, nevienu privertė pagalvoti, kodėl taip yra?

Bet vis tiek buvo vadinama kalėdinė nuotaika — Christmas spirit. Vieniems ji buvo natūrali, kitiems artificiali, priverstinė.

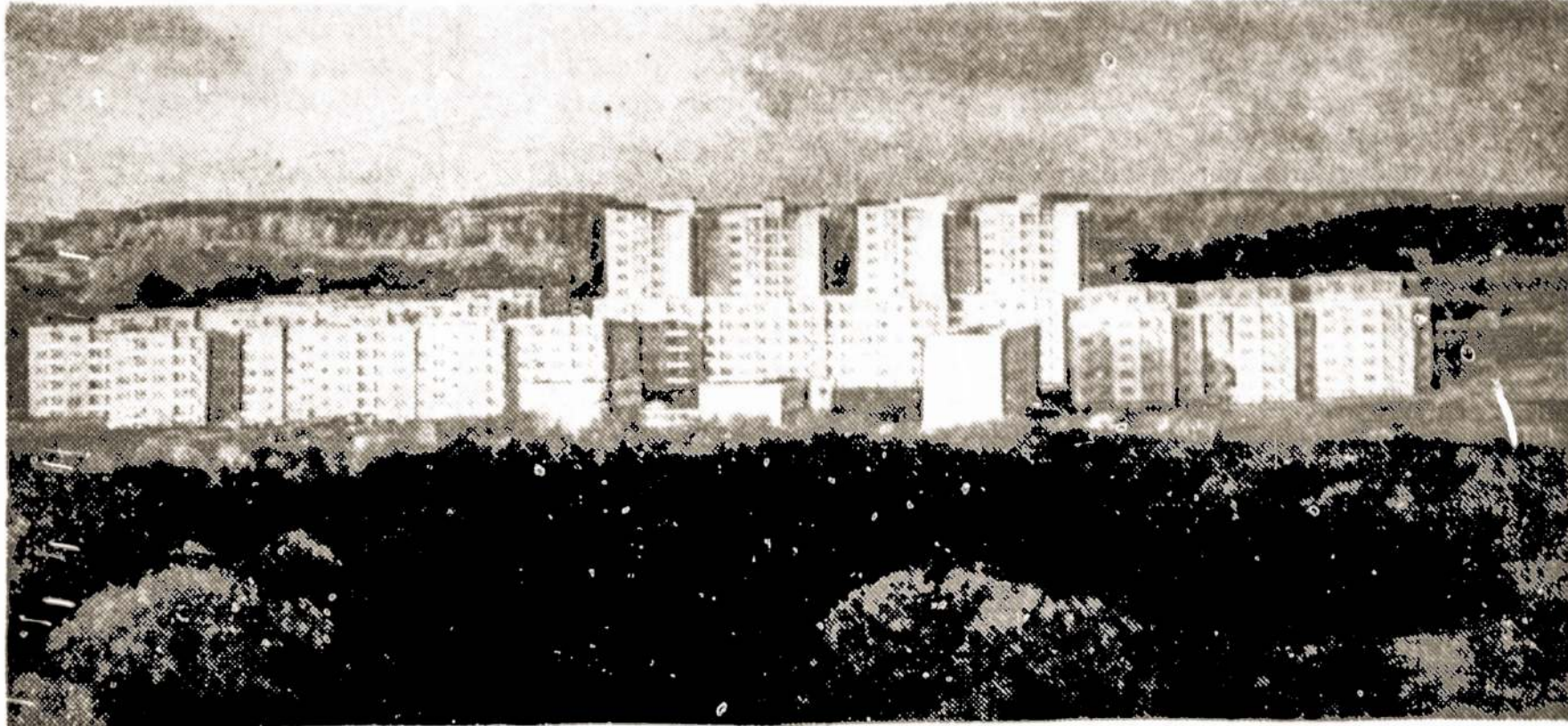
Etiopijoje dėl užėjusių neapsakomų sausrų badauja daugiau kaip septyni milijonai žmonių, kasdien miršta po kelis tūkstančius, badas per televiziją garsinamas kaip joks anksčiau kur nors buvęs. Žiūrint į televizoriaus ekraną, žmogų šiurpas krečia, kad ten dedasi.

Matant tokius vaizdus, tarytum visas pasaulis turėtų pulti gelbėti tuos išbadėjusius etiopiečius. bet ... Tiesa, kai kurios šalys labdaringas draugijas nei samaritanus.

Dar gražiau yra, garsinant Etiopijoje badą, masinėje informacijoje beveik kiekvieną kartą primenama, kad Etiopija yra pasirinkusi marksizmą šalį. Išplautais smegenimis žmogų verčia kilusi dėl sausras badą susieti su šalyje socializmo statyba.

Ar tai badaujančių žmonių vargo nepanaudojimas antikomunistinei propagandai?

Kalbant apie "Vilnies" reikalus,

Auga ir plečiasi Utena. Kasmet šimtus įkurtuvių švenčia uteniškiai. Vienas po kito auga namai Aukštakalnio mikrorajone. Čia jau gyvena keli tūkstančiai žmonių. Neseniai šiame mikrorajone atidarytas ir naujas prekybos centras "Aukštakalnis".

Nuotraukoje: Utenos Aukštakalnio mikrorajonas.

A. Sabaliausko nuotrauka

TAI — DIDELĖ JĖGA

Kaip visada rudenį vyksta Sovietų Sąjungos Nacijų Organizacijos Generalinė Asamblėja. Šiemet jau trisdešimt devintą kartą. New Yorkas tampa miestu, kur tarsi vandens lašas atsispindi visas sudėtingas mūsų dienų pasaulis, kur sprendžiamos problemos, kurios jaudina daugelį šalių.

Kiekvienas šių forumų turi vis naujų broožų — juk pati organizacija keičiasi kartu su pasauliu, su įvykiais jame.

Reikšmingas jau pats faktas, kad SNO, arba, kaip čia dažniau įprasta vadinti amerikonišku papročiu — UN, išaugo nuo 51 nario 1945

mieli skaitytojai, turėkite galvoje, kad vyksta prenumeratoms atnaujinti vajus. Tiesa, nors laikraščio pagrindinės pajamos yra dosnių skaitytojų aukos, bet nemažas pajamų šaltinis yra ir prenumeratos. Be šių pajamų šaltinių, laikraščio gyvybė turėtų užgesti.

Todėl labai svarbu, kad kiekvienas skaitytojas prenumeratą atsinaujintų laiku per savo vartinę ar per administracijos raštinę. Taipgi svarbu atsiment, kad prie dešimties už prenumeratą pridėti ir doleris kitas laikraščio \$20 tūkstančių fondui.

Darykime viską, kad "Vilnis", salaukusi 65 metus amžiaus, neišeitų į "pensiją", o ypač dabar, kai pasaulyje vyksta lemiami žmonijai politiniai įvykiai, kai vyksta titaniška kova už taiką, nusiginklavimą, už žmonijos laimę, kai laikraštis "Vilnis" stovi tų kovų frontuose.

Laikraštis "Vilnis" turi gyvuoti ir saviems reikalams, susižinojimui kaip kuri kolonija veikia, ypač turi gyvuoti, kad per jį pasidžiaugus mūsų senojoje Tėvynėje bei tėvų žemė Lietuvoje liaudies laimėjimais kelyje į didingą gyvenimą, kur kiekvienas žmogus girdės.

S. J. Jokubka

metais, iki dabartinių 159. Tai didelis skaičius, bet net ne jis svarbiausias. Peržvelgus tuos metus, kai prie East River plevėsuoja daugybė įvairiausių šalių spalvotų vėliavų, pamatysime, kokie pasikeitimai įvyko pačiame UN pastate. Teisingiau, jėgų santykyje. Buvo laikas, kai daugelis sprendimų, rezoliucijų čia buvo priimama tik tokie, kurie "tiko" Jungtinėms Valstijoms, Anglijai, Prancūzijai: jos daugeliu atveju galėjo tiesiog diktuoti. Tačiau buvusios kolonijos Azijoje, Afrikoje tapo nepriklausomomis atskiromis valstybėmis, užėmė savo vietą pasaulio tautų bendrijoje. Natūralu, kad UN jos toli gražu ne visada sutinka su savo buvusių "šeimininkų" pozicija, ir šios organizacijos sprendimai ėmė žymiai dažniau atspindėti realų pasaulinių jėgų santykį.

Tai turėjo labai savotišką efektą. UN ėmė pastaraisiais metais nepatikti kai kurioms šalims ir visų pirma — Jungtinėms Valstijoms. Pažvelgę, kas pastaruoju metu rašoma apie UN, jos Generalinių asamblėjų posėdžius, negalima nepastebėti: vis gausėja pastangos šmeižti šią tarptautinę organizaciją, menkinti jos pastangas, abejoti jos veikla, vis dažniau kalbėti apie jos "brangumą".

Kodėl? Pagrindinę priežastį jau nusakėme: vis dažniau lemia daugumos balsas. Taip, pavyzdžiui, UN daugumos susirinkimuose buvo pasmerkta Jungtinių Amerikos Valstijų invazija į Grenadą. Smerkiamos mėginimai atimti laisvę iš Nicaragua. Mėginimai ir toliau kištis į įvykius Salvadore ir palaikyti reakcionierių režimą, kuriuo nori atsikratyti tautos dauguma. UN daugybė kartų buvo pasmerkta Izraelio grobuoniška politika arabų šalių atžvilgiu. Pagaliau iš UN

tribūnos kiekvienais metais skamba socialistinių šalių, visų pirma Tarybų Sąjungos pasiūlymai dėl ginklavimosi varžybių nutraukimo, dėl taikos išsaugojimo. Dėl kosmoso naudojimo tik taikiems tikslams. Šiemet, pavyzdžiui, Tarybų Sąjunga pasiūlė projektą rezoliucijos, smerkiančios valstybinį terorizmą.

Tai visiškai kertasi su dabartine Washingtono užsienio politikos linija, ir štai todėl UN kai kam pradėjo stipriai nepatikti. Tiek nepatikti, kad prieš kurį laiką buvo pagrasinta, kad Jungtinės Valstijos "išeinančios" iš UN mokslo, kultūros švietimo organizacijos UNESKO. Priežastis? Oficialiai paskelbta, kad amerikiečių nuomone UNESKO esanti mažai efektinga ir brangiai kainuojanti. Tačiau buvo paskelbta ir apie vieną Valstybės departamento laišką Kongresui, iš kurio aiškėja, kad Washingtono politikos darytojams visu pirma ir visų labiausiai nepatinka tai, kad UNESKO sprendimai toli gražu ne visada tokie, kokių norėtų Washingtonas, kad čia nepavyksta igauti lemiamos įtakos ir diktuoti savo valią.

Nors tam tikra propagandos dalis šioje šalyje laikas nuo laiko mėgina sumenkinti UN vaidmenį, su šios organizacijos politiniu, dvasiniu, moraliniu svoriu negali nesiskaityti ir Washingtonas. Štai ir 1984 m. į UN Generalinės Asamblėjos sesiją New Yorkan buvo susirinkę net 70 valstybių vadovai ar užsienio reikalų ministrai. Būdinga, kad iš UN tribūnos kalbėjo ir Ronald Reagan. Beje, jau trečią kartą iš eilės, ko iki šiol nėra daręs joks kitas Valstijų prezidentas. Tai rodo, kad ir jis bei jo artimieji patarėjai puikiai supranta: UN yra didžiulė jėga formuojant pasaulio opinią svarbiausiais mūsų dienų klausimais.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

LINKĖJIMAI IŠ LIETUVOS

Gerbiami ir mieli draugai, "Vilnius" laikraščio redakcijos darbuotojai, bendradarbiai, skaitytojai, rėmėjai ir platintojai!

Lietuvių tautos, gyvenančios savo tėvynėje — Tarybų Lietuvoje igaliota, "Tėviškės" draugija sveikina Jus su Naujais 1985-iais metais ir linki Jums ir Jūsų šeimoms daug tvirtos sveikatos, laimės gyvenime ir sėkmės Jūsų pažangioje, lietuviškoje patriotinėje veikloje.

1985-isiais metais "Vilnis" minės 65-ąją savo gyvavimo sukaktį. Per tuos 65-rius metus "Vilnius" laikraštis telkė pažangius lietuvių išeivijos žmones, auklėjo juos proletarinio internacionalizmo dvasia ir išeivijoje skleidė tiesą apie lietuvių tautos kovą už savo gyvenimo pažangą. "Vilnius" laikraščio puslapiuose visada buvo teisingai nušviečiama lietuvių tautos darbo žmonių kova už savo ateitį, jų posūkis socialistinio gyvenimo keliu ir Lietuvos laimėjimai pasiekti tame kelyje.

Lietuvių tauta niekada neužmirš Jūsų, brangūs tautiečiai, paramos sunkiais, kupiniais mirtino pavojaus jai fašistinės okupacijos laikais ir sunkiais pokario metais, kada reikėjo atkurti fašistinių okupantų sunaikintą Lietuvos ūkį ir sukurti socialistinį gyvenimą.

Tą Jūsų paramą lietuvių tauta jaučia ir dabar, tarptautinio kapitalizmo ir imperialistinių sluoksnių sukeltos kovos prieš socializmą laikais, kada tarptautinis kapitalizmas pradėjo ruošti ginklo jėga sunaikinti socialistinę santvarką, kurioje gyvena ir Tarybų Lietuva. Imperialistų išvystytas neribotas ginklavimasis ir antisocialistinė propaganda — tai tiesioginė grėsmė taikai ir pasaulio tautų egzistencijai, nes veda į naują pasaulinį karą, kuris savo išaugusia ginklų naikinamąją jėga nusiaubt visą pasaulį. Todėl kova už taiką ir ginklavimosi apribojimą "Vilnius" laikraščio puslapiuose ir socialistinių valstybių, kurių broliškoje šeimoje gyvena lietuvių tauta, taikos politikos ir jų ryžto niekada nepradėti karinės intervencijos prieš kitas taikias šalis teisingas nušvietimas lietuvių išeivijai, yra didžiulė parama lietuvių tautai jos kovoje už taiką ir laimingą ateitį.

Mieli tautiečiai! Susitelkę apie "Vilni", būkite tvirti kovoje už taiką pasaulyje! Žmonijos, lietuvių tautos, tame tarpe ir lietuvių išeivijos laimė 1985-isiais metais visiškai priklausys nuo taikos ir taikaus bendradarbiavimo tarp tautų pasaulyje.

Su pagarba

"Tėviškės" draugijos
prezidiumas

Ar nebus taip, kaip spjaunant prieš vėją?

Gruodžio 11 dieną JAV išstojo iš Jungtinių Tautų padalinio UNESCO, kuri rūpinasi švietimo, mokslo ir kultūros reikalais, ypač neišsivysčiusiose, vadinamose Trečiojo pasaulio šalyse. Šis JAV išstojimas iš tarptautinės UNESCO organizacijos yra labai ryškus ženklas, netgi galima pasakyti faktas, kad didžiosioms imperialistinėms šalims tarptautinėse organizacijose bei forumuose nebėra taip, kaip būdavo anksčiau, kai galėdavo dominuoti, diktuoti, pravesti savo sumanymus bei planus kuo lengviausia.

Jau girdisi užuominų, kad JAV turėtų išstoti ir iš Jungtinių Tautų, nes Generalinių asamblėjų sesijose buvusios kolonijinės šalys dažnai atvejais blokuojasi su pažangesnėmis ir socializmo šalimis ir JAV su savo sąjungininkais tenka patirti pralaimėjimus, kai nesurenka asamblėjos sesijoje daugumos balsų. Jeigu JAV dar neišstoja iš Jungtinių Tautų, tai labai galimas daktas dėl to, kad Saugumo Taryboje turi veto balsą. Vadinasi, jeigu koks nutarimas bei rezoliucija nepatinka, turi teisę vetuoti, nors tai užgirta Taryboje daugumos narių.

UNESCO organizacijoje yra kitaip. Ten veto balso neturi nė viena organizacijos narė. Pradžioje, kai 1940 metais UNESCO organizacija buvo įkurta ir joje tepriklausė tik 30 šalių, didžiosioms imperialistinėms šalims buvo kas kita, su socialistinių šalių nuomonėmis galėjo nesiskaityti, nes savo pusėje turėjo daugumą. Tačiau 1950-ajame dešimtmetyje, kai kolonijinės šalys pradėjo išsikvoti nepriklausomybę, nusikratyti kolonistų, darytis savistovias, didžiosioms imperialistinėms šalims tarptautinėse organizacijose bei forumuose reikalai pasikeitė ne jų naudai. Išsikvojusioms nepriklausomybę buvusioms kolonijinėms šalims, įstojusioms į Jungtines Tautas bei kitas tarptautines organizacijas, su buvusiais jų pavergėjais nepakeliui, nes dauguma buvusių šalių-vergių yra antiimperialistinių nuotaičių, už taiką, demokratiją ir socialinę pažangą ir sesijų forumuose jos balsuodamos kelia ranką prieš didžiųjų reakcinių šalių imperialistines reakcijas užmačius, drauge su jomis balsuoja ir pažangesnės, ir socialistinės šalys, imperialistinės pasilieka mažumojė.

JAV argumentuoja, kad iš UNESCO išstoja todėl, kad organizacijos generalinis direktorius senagalietis Amadou Mahtar M'Bow, kurio ėjimus užgria dauguma UNESCO šalių, nesutinka organizacijos reformuoti. Bet turint galvoje, kad yra reformų ir "reformų", prašosi klausimas, kokios reformos JAV nori. Jeigu nori reformos, kuri nepriimtina UNESCO daugumai šalių, žinoma, generalinis direktorius negali sutikti, negali išstoti prieš daugumą.

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

PRIEŠ RAKETAS

Olandijos judėjimo "Sparnuotojioms raketoms — ne" nacionalinis koordinacinis komitetas nutarė surengti visuotinę olandų apklausą, norėdamas išaiškinti jų pažiūrą į raketų dislokavimą. Komitetas pareiškė įsitikinimą, jog absoliutė dauguma niderlandų gyventojų atmes šiuos pavojingus NATO kariuonos planus. Savo nuomone Olandijos gyventojai jau gana įtikinamai išreiškė per dvi demonstracijas prieš raketų dislokavimą, kurių kiekvienoje dalyvavo po 500 tūkstančių žmonių. Dabar ši nuomonė bus išreikšta apklausos metu.

UŽ NEBRANDUOLINĘ EUROPA

Graikijos sostinėje Atenuose įvyko tarptautinė konferencija "Už nebranduolinę Europą", kurioje dalyvavo daugiau kaip šešiasdešimties antikarinė organizacija iš 26 Europos šalių, JAV ir Kanados. Ji vyko Graikijos judėjimo už nacionalinę nepriklausomybę, tarptautinę taiką ir nusiginklavimą iniciatyva.

Įvairių organizacijų atstovai pasikeitė nuomonėmis dėl aktualių kovos už taiką ir nusiginklavimą, už branduolinę katastrofos likvidavimą problemų keitėsi trijose konferencijoje sudarytose komisijose.

KAS VALDO BELGIJĄ?

Kas šiandien valdo dabartinę Belgiją? Į šį klausimą atsako oficialioji turto paskirstymo statistika: 1 procentas šalies gyventojų arba 44 tūkstančiai žmonių priklauso 25 procentai kapitalo, nekilnojamojo turto ir kitų materialinių vertybių. Šalies likimą iš esmės lemia 350 turtingiausių šeimų. Šią išvadą patvirtino vietos spaudos surengta visuomenės apklausa. Kaip praneša laikraštis "Site", 63 procentai apklausų skaitytojų pareiškė, jog jie įsitikinę, kad Belgiją valdo "aukštieji finansiniai sluoksniai", tie tikrieji šalies "galiūnai".

NESAKYK "MIAU"

Ar galima nekaltu "miau" įžeisti šunį? Pasirodo, galima. Be to, jūs dar būsite nubaustas didele pabauda, jeigu tai padarysite Didžiojoje Britanijoje. Kaip tik taip buvo kvalifikuoti Jorko aštuoniolikmečio gyventojų O'Doudo veiksmai — jis pasakė "miau" miesto gatvėse patuliuosiu policininko šuniui.

Jaunuolis "išpuolis" buvo apibūdinamas kaip "tarybines pareigas ėjusio šuns" įžeidimas. Ir jis buvo nubaustas 100 svarų sterlingų pabauda.

KAS INSPIRUOJA "RAUDONAŠIAS BRIGADAS"

Milane baigėsi didelės teroristų grupės iš pagrindinės ekstremistinės "Raudonųjų brigadų" organizacijos teismo procesas. Teisiamųjų

suole buvo 112 žmonių. Jie buvo kaltinami aštuoniomis žmogžudystėmis, žmonių grobimu, ginkluotais antpuoliais ir kitais nusikaltimais.

Vietinė spauda pabrėžia, kad "Raudonašias brigadas" inspiruoja reakcinės jėgos, siekiančios sudaryti šalyje baimės ir smurto atmosferą, užtikrinti polinkį į dešinę vidaus politinėje arenoje.

ISLANDIJOS PARLAMENTO REIKALAVIMAS

Islandijos altingas (parlamentas) skubiamame posėdyje pareikalavo, kad vyriausybė tuoj pat pateiktų pasiaiškinimus ryšium su tuo, kad demaskuotas slaptas JAV kariuonos planas dislokuoti šalies teritorijoje branduolinį ginklą. Pagal planą numatoma Amerikos karinėje bazėje Keflavike vadinamosios "krizinės situacijos" sąlygomis dislokuoti 48 giluminės bombos su branduoliniais užtaisais, kurių kiekvieno galingumas apie 20 kilotonų.

RAGINA BŪTI BUDRIEMS

Indijos premjeras Radživas Gandhi paragino Indijos liaudį būti dar budresne, kad būtų duotas atkirtis pavojingoms iš užsienio remiamų ekstremistų intrigoms. Kalbėdamas masiniame mitingė Lakhnau mieste jis pažymėjo, kad "tam tikros užsienio jėgos rėmė" neseniai įvykdytas antinacionalinių elementų ardomasias akcijas Pendžabo Džamu ir Kašmiro, Asamo valstijose.

Premjeras pareiškė įsitikinimą, kad Indijos liaudis sužlugdys grėsmingus sumanymus, kuriuos puoselėja respublikos priešai, siekiantys suskaldyti nacionalinę vienybę, destabilizuoti ir susilpninti Indiją.

Trumpai

— Laikraštis "Washington Post" iškėlė viešumon, kad JAV ruošiasi sausio 23 dieną pasiųsti kosminį laivą virš Tarybų Sąjungos šnipinėjimo tikslais. Administracija, ypač gynybos sekretorius Weinberger dėl tokios "paslapties" iškėlimo viešumon išžiūdė.

— Prez. Reagano šalies ekonomikos "recovery" Vidurvakaruose nedarbo beveik nesumažino. Clevelande nedarbo lygis siekia net 13 procentų.

— Spalio mėnesį 26 šalys prižadėjo bado kamuojamai Etiopijai duoti 181,486 metrinus tonus grūdų ir 15,369 metrinus tonus maisto produktų, bet iki šiol tedavė tik 5,651 metrinį toną, tai yra 3 procentus ką prižadėjo sako Etiopijos paramos komisinieriaus padėjėjas Bernanu Deressa.

— Šiame penkmetiniame plane TSRS pastatė jau 58 milijonus žmonių butų. Jeigu statyba taip sparčiai vyks ir toliau, tai iki šio šimtmečio pabaigos visos šeimos visoje šalyje bus aprūpintos pigiais butais.

Kitas argumentas yra, kad UNESCO politikieriauja ir pasidarė dominuojanti Tarybų Sąjungos. Po šiuo argumentu, atrodo, šuniukas pakastas kitur. Kaip žinia, UNESCO savo kultūrinė, mokslinė, švietimo veikla daugiausia padeda neišsivysčiusiems, neseniai išsikvojusioms nepriklausomybę šalims. Ši UNESCO pagalba savaime stiprina tų šalių neriklausomybę. Gi praktika rodo, kuo šalies nepriklausomybė stipresnė, tuo labiau ji nepriklausoma nuo kitų, drauge ir nuo savo buvusių pavergėjų, siekiančių primesti joms neokolonizimą.

Dar gražiau yra, kad JAV skatina iš UNESCO išstoti ir savo sąjungininkę Angliją, kuri organizacijos generaliniams direktoriui jau davė suprasti, jog išstos. Tačiau visi ženklai rodo, kad iš šių išstojimų didžiosioms niekas neišeis. Kaip organizacijos generalinis direktorius M'Bow sako, jog UNESCO gyvuos ir be šių didžiųjų. Žinoma, organizacijos biudžetas sumažės apie 30-čia procentų, bet... Vadinasi, organizacija gyvuos su likusiomis 150 organizacijos narėmis.

Būna, kad žmogus spjaunamas prieš vėją apsispauna pats save. Ar JAV ir Anglijai su išstojimu iš UNESCO bus taip, pamatysime.

Vilnis, 1985 m. sausio 17

Apie krikščionišką moralę

Chikagiškį "Draugą" leidžia, redaguoja, jam rašo žmonės, kurių dauguma save skaito tikinčiais, krikščionimis. Pagaliau, ir paties "Draugo" lapuose dažnos tiesiog graudenančios temos apie gerį ir blogį, apie kilnumą ir žemumą, apie meilę artimui ir panašius dalykus.

"Draugas" moralizuoja ir moko tiek savo skaitytojus, tiek visą likusį pasaulį, ir pagal tai sprendžiant, atrodytų, kad tai tikrai aukštų materijų laikraštis. Tačiau juk neveltui sakoma, kad yla anksčiau ar vėliau išlenda iš maišo.

Taip ir "Draugo" redaktoriai parodo savo tikrąjį pavidalą, kai kalba ar rašo kiek atviriau. Štai, sakysime, karo ir taikos klausimas. Visi puikiai žinome, kad tai — pats svarbiausias mūsų dienų klausimas. Bet kuris doras pasaulio žmogus, nepaisant, kur jis begyventų, kokių politinių įsitikinimų bebūtų, supranta, kad branduolinis karas — reiškia žmonijos sunaikinimą ir pasisako už taiką. Tai elementaru. Pagaliau, netgi tokia organizacija, kaip Amerikos vyskupų konferencija savo laiške yra pasmerkusi karą kaip amoralų, su žmogaus prigimtimi nesutaikomą dalyką.

Tačiau "Draugo" redaktoriai mano kitaip. Šio laikraščio puslapiuose labai dažni samprotavimai, kad, girdi, karas būsiąs ne toks jau baisus. Civilizacija, girdi, nebūsiąti visiškai sunaikinta, o tik kiek apgriauta. Tie specialistai — tarp jų yra daugybė žmonių su pasauliniais vardais — kurie teigia priešingai — esą, nieko neišmaną. Ir taip toliau, ir panašiai.

"Draugo" lapuose labai dažni kvietimai "remti Ronald Reagan ginklavimosi pastangas". Na, o ką praktiškai tai reiškia, žino daugelis to laikraščio skaitytojų, ypač gyvenantys iš pensijų.

Įdomiausia: "Draugas" visiškai atvirai sieja vadinamą "Lietuvos vadavimą" su trečiuoju pasauliniu karu. Štai kas neseniai buvo rašoma jo vedamajame straipsnyje:

"Suprantama, mes negalime reikalauti ar net tikėtis, kad Amerika

ar kurios kitos Vakarų demokratijos pradėtų karą dėl Lietuvos ar viso Pabaltijo išlaisvinimo".

Tačiau kituose rašiniuose "Draugo" redaktoriai ir reikalauja, ir tikisi, kad karas vis tik būsiąs pradėtas. Taip, pavyzdžiui, prieš kiek laiko šis dievobaimingas laikraštis suteikė vietos J. Daugėlai, kuris išklajo savo neapykantą taikos šalininkams, pačiai taikos tautų sugyvenimo idėjai. Štai ką jis rašė:

"Vietos (suprask: Jungtinių Valstijų) komunistų organizuoti įvairūs "taikos frontai", "Žmogaus teisių sąjūdžiai" šiandien yra patraukę viešumos dėmesį".

Manau, jūs atkreipėte dėmesį į tai, kad taikos šalininkų judėjimą šis "krikščioniškas" autorius sieja tik su komunistais? O juk puikiai žinoma, kad mūsų dienomis taikos judėjimo labai aktyviai dalyvauja pačių skirtingiausių įsitikinimų žmonės! Beje, kalbant iš esmės, komunistai visada pasisakė ir pasisako už taiką, ir tai daro jiems garbę.

Ką gi siūlo minimas "Draugo" autorius? Ogi išvesti taikos šalininkus iš "suklydimo". Tik paskaitykite.

"Plačiau suorganizuotos pastangos išgelbėti šios šalies (tai yra — Jungtinių Amerikos Valstijų. Aut.) idealistus, intelektualus nuo savižudybės tuo pačiu būtų didelis įnašas į bendrąją tautos laisvinimo talką".

Mat kaip! "Savižudybe" čia vadinama dalyvavimas taikos šalininkų judėjime. Na, o kaip tada pavadinti tuos, kurie dieną naktį sapnuoja naują karą? Tuos, kurie dėl savo nesveikų ambicijų pasirengę aukoti kitų gyvybes? Matyt, žodis "savižudžiai" čia būtų tikrai per švelnus...

Tokią tad "krikščionišką" moralę kultivuoja dievobaimingasis "Draugas", užmiršęs savo vyriausiojo dangiškojo boso prisakymą "nežudyk". Na, o apie kitą prisakymą — "nemeluok" — net kalbėti nebenteka. V. M.

Trumpai

— Žurnalistas Mike Giocondo laikraštyje "Daily World" rašo, kad šiuo metu Chicagoje veikia 374 maisto punktai, dalijantys maistą pusbadžiai gyvenantiems, ir 14 sriubos virtuvių alkaniems.

— Didžiosios Britanijos politinių partijų žymesni politikai kritikuoja premjerės Thatcher vyriausybę už atsakymą tartis su Argentina dėl Malvinų salos problemos.

— Komercijos departamento cenzo biurui yra siūloma ištirti kaip sparčiai ir pramonę veržiasi robotai ir kokį efektą jie padarys darbininkų klasei.

— Jungtinių Tautų generalinė asamblėja 117 balsų pasmerkė valstybinį terorizmą. JAV ir nuo jos priklausomos šalys nuo balsavimo susilaikė.

— Jungtinės Tautos ryšium su įvykusia tragedija Indijos mieste Bhopal, kur nuo chemikalų žuvo virš 2,000 žmonių, užsimojo paskelbti pasauliui 500 chemikalų, pavojingų žmonėms. Visos šalys užgrynė projektą, prieš pasisakė tik Jungtinės Amerikos Valstijos.

— Airijos sostinė Dublinas yra skurdžiausias miestas Vakarų Europoje. Kai kurie komentatoriai

Didžiausi Lietuvoje sveikatos rūmai

Kauno klinika — stambi, daugiaprofilinė gydymo ir profilaktikos įstaiga. Joje sukoncentruoti pagrindiniai Lietuvos gydymo centrai: kardiologijos, neurochirurgijos, vaisiaus apsaugos, akių mikrochirurgijos ir širdies ritmų sutrikimo chirurginio gydymo bei elektros stimuliacijos visasąjunginis mokslomokymo ir profilaktikos-gydymo centrai. Klinikos bazėje pedagoginė, mokslinio tyrimo ir gydomoji darba dirba Medicinos instituto, Širdies kraujagyslių fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo instituto ir TSRS Medicinos mokslų akademijos Eksperimentinio endokrinologijos ir hormonų chemijos instituto Kauno filialo mokslininkai. Klinikos struktūroje yra konsultacinė poliklinika, pagalbinių diagnostikos, gydymo skyriai.

Šiame didžiuliam sveikatos komplekse kasmet gydomi apie 40 tūkstančių žmonių. Per metus atliekama per 15 tūkstančių sudėtingų chirurginių operacijų. Ligoninėje dirba 650 gydytojų, apie 2000 medicinos seserų. Iš viso — daugiau kaip 3,5 tūkstančio darbuotojų.

Po karo audrų Kauno klinikos išliko, tačiau neveikė vandentiekis, centrinis šildymas, trūko vaistų, tvarsčių. Miesto valdžia pasiūlė vyriausiajam klinikos gydytojui Petriui Jašinskui ligoninę uždaryti, o ligonius perkelti į kitas miesto gydymo įstaigas. Jis kategoriškai su tuo nesutiko. Sutelkęs būrį darbininkų, išsirypinęs kiek buvo įmanoma statybinių medžiagų, vyriausiasis gydytojas pats ėmėsi atstatymo darbų ir po poros metų juos puikiai užbaigė.

Klinika ėmė vystytis dviem kryptimis — plečiamas darbas bendruose terapijos, chirurgijos, akušerijos-ginekologijos, pediatrijos skyriuose ir organizuojami nauji specializuotos medicinos pagalbos skyriai. Po kurio laiko Kauno klinikai buvo pavesta nauja respublikinės ligoninės funkcija — organizaciniu metoduiniu požiūriu vadovauti visoms Kauno srities gydymo-profilaktikos įstaigoms.

Pokario metais sparčiai augančiam Kaunui trūko gimdymo pagalbos įstaigų. Akušerijos-ginekologijos skyriuose klinikų centriniame korpusė jau buvo ankšta, todėl 1972 m. klinikų teritorijos vakarinėje pusėje ant Neries šlaito išaugo naujas 320 lovų korpusas, kuriame pradėjo veikti moterų konsultacija, 3 akušerijos, 2 ginekologijos ir 3 naujagimių skyriai.

1974 m. klinikų teritorijos šiaurinėje pusėje vėl išaugo naujas korpusas ir jame įsikūrė 240 lovų akių ligų skyriai. Respublikos vyriausybė, įvertindama didelius kauniečių kardiologų, tada vadovaujamo akademiko profesoriaus Zigmo Januškevičiaus, nuopelnus, dalį lenininės talkos lėšų paskyrė kardiologijos korpuso statybai. 1977 m. klinikų

teritorija pasipuošė dar vienu nauju 140 lovų kardiologijos korpusu, kuriame yra poliklinika, skaičiavimo centras ir 3 kardiologijos skyriai. 1979 m. buvo užbaigtas 240 lovų neurochirurgijos korpusas.

Prieš kurį laiką pastatyta 600 vietų valgykla su atskira dietinių patiekalų sale ir kavinė. Šiais metais pradėjo veikti maisto ir pramoninių prekių parduotuvės klinikos darbuotojams. Visa tai padaryta vyriausiojo gydytojo rūpesčiu.

Gydytojui patikėta aukščiausioji humanizmo misija — kova už žmogaus gyvybę, jo sveikatą ir darbingumą, todėl P. Jašinskas sako:

— Man visada labai svarbu, kad kiekvienas žmogus, gydydamasis mūsų klinikoje, išeitų iš jos ne tik su atgauta sveikata, bet ir įdiegtu siekimu ją išsaugoti.

Šiandieninė medicina stengiasi užbėgti ligai už akių, todėl ji pasuko profilaktine, žmogaus sveikatos išsaugojimo kryptimi. Ir to kelio atkaklus kūrėjas — LTSR Aukščiausios Tarybos deputatas, Sveikatos apsaugos ir socialinio ap rūpinimo komisijos pirmininkas Petras Jašinskas. Sanitarinė kultūra pramonės įmonėse, įstaigose, kolūkių kolektyvuose, pirčių statyba, gydytojo, medicinos pagalbos priartinimas kaimo gyventojams — tai pagrindinės problemos, kurioms daug dėmesio skiria deputatas P. Jašinskas.

Keturi dešimtmečiai atiduoti Kauno klinikai. Todėl šiandien šio didžiulio kolektyvo branduolys — žmonės, puikiai suvokiantys šiuolaikinius sveikatos apsaugos organizavimo reikalavimus, savo patirtimi ir profesine kvalifikacija sėkmingai sprendžiantys daugelį gydymo problemų. Tai vyriausiojo gydytojo pavaduotojai, — S. Daktaravičius, G. Katilienė, H. Matulionienė, L. Matukonienė, K. Viskantas, K. Meškauskas, G. Baltrūnas ir kiti.

Darbinga, reikli ir kūrybinių ieškymų kupina aplinka išugdė įžymius gydytojus, garsius mokslininkus. Tai profesoriai J. Blužas, J. Brėdikis, A. Baubiniene, E. Daktaravičienė, L. Klumbys, V. Sadauskas, O. Rinkevičienė ir daugelis kitų žinomų specialistų.

Kauno klinikoje diegiami mokslo pasiekimai, naujaisi gydymo metodai. Medikai turi ryšių su šalies ir užsienio mokslininkais. Pasaulinės sveikatos organizacijos kovos su širdies ligomis programą vykdo Genevos, Rotterdamo ir Kauno medikai mokslininkai. Tarptautinėje akušerijų-ginekologų federacijoje dalyvauja Kauno klinikos mokslininkai.

Lietuva didžiuojasi sveikatos rūmais, kuriuose suteikiama ne tik aukščiausios kvalifikacijos medicininė pagalba, bet ir tuo jautrumu ir dėmesiu žmogui, be kurio gydymas nebūtų pilnavertis.

Vanda Bogušienė

TRUMPAI

— Harvard universiteto gydytojų grupė tyrimui nedavalgymo Amerikoje konstatavo, kad Chicagoje yra apie 900,000 žmonių, kurie dažnai būna nedavalgę dėl to, kad stinga jiems pinigų maistui nusipirkti.

— Prancūzijos ministras bendravimui su užsienio šalimis Christian Nucci sako, jog per 1985 metus Prancūzija Nikaragvai pagal susita-

rimą duos už \$17.5 milijono mokslinės ir techninės paramos ir plius prie to \$14.7 milijono kreditų.

— Amerikos komunistų partijos politinio biuro narį James E. Jackson TSRS Aukščiausioji Taryba apdovanojo Tautų Draugystės ordenu, o Pasaulinė Taikos taryba Joliet-Curie už taiką aukso medaliu.

Kaip Anglija dorojasi su Šiaurės airiškais

Didžiosios Britanijos valdžia nuolat papildė arsenalą barbariškų ginklų, kurie skirti "ardomiesiems" veiksams nuslopinti. Kaip sužinojo viena visuomeninė organizacija, Jungtinėse Valstijose užsakyta dar viena plastikinių kulku partija. Šias kulkas aktyviai naudoja karališkoji Olssterio policija, vykdydama teroro ir represijų politiką prieš Šiaurės Airijos gyventojus.

Neseniai sukako 15 metų, kai Britanijos kariuomenė siautė Šiaurės Airijoje. Britanija neišsprendė nė vienos politinės-ekonominės problemos, o tik pagilino jas. Visą tą laiką liejasi kraujas, miestų gatvėse aidi šūviai, sprogstos bombos. Laikraščio "Guardian" duomenimis, per tuos metus žuvo 1,648 ir buvo sužeisti 17,497 taikūs gyventojai, reguliaroji armija neteko 507 kareivių, 3,309 buvo sužeisti. Per šį laikotarpį žuvo 190 ir buvo sužeisti 3,310 policininkų.

Anglijos politiniai veikėjai yra užėmę nepajudinamą poziciją Olssterio klausimu. Šalies masinės informacijos priemonės pasiekė nepalankiamus dezinformacijos, faktų iškraipymo rekordus.

Vakarų spauda nurodo, jog Anglijos "saugumo pajėgos" elgiasi labai iššaukiančiai ir šioje srityje toli pralenkia savo kolegas iš bet kurios kitos Europos šalies.

Laikraštis "Guardian" pažymi, kad per pastaruosius 10 metų, 87 reguliariosios armijos kareiviai ir 100 žmonių iš "Olssterio gynimo pulko" buvo nuteisti pagal įstatymą ir dabar sėdi už groto už nusikaltimus, padarytus tarnybos metu Šiaurės Airijoje. Vagystės, prievartavimai, žmogžudystės, ginkluotas grobimas — labiausiai papli-

tę nusikaltimai. Nėra visiškai tikslų duomenų apie karališkosios Olssterio policijos darbuotojus, tačiau, apžvalgininkų nuomone, jie nė kiek neatsilieka nuo savo kolegų. Laikraštis pažymi, kad daugelis nusikaltimų, kuriuos padaro "saugumo pajėgos", ir ypač slaptųjų Anglijos žvalgybos operacijų metu, yra paprasčiausiai nuslepiami.

Anglijos valdžia vis mėgsta pasigirti, jog situacija Olssteryje gerėja, armija ir policija su vietiniais gyventojais elgiasi "švelniai". Taip, policininkai jau nebestumdo užrištomis akimis ir surištų tardomųjų iš malūnsparnių, kaip tai būdavo 1970 metais, parašutininkai neiššaudė taikios demonstracijos kaip 1972 metų sausio 30 dieną. Dabar anglų karinė mašina veikia "iš už kampo". Aukas dabar renkasi pavienės granatos, plastikinės kulkos. Kaip žinia, 1977 metais Europos teismas pripažino Angliją kalta už nežmonišką ir žeminančią žmogiškąjį orumą metodus". Buvo pateikti neginčijami įrodymai, jog tardomieji vis dar mušami, kankinami elektros srove, naudojami kiti psichologiniai ir fiziniai kankinimo būdai.

Anglijoje protesto demonstracijomis pažymima gėdingoji sukaktis. Platieji šalies gyventojų sluoksniai reikalauja nedelsiant išvesti kariuomenę iš Olssterio. Vien tik grynai ekonominiu požiūriu okupacija Anglijai iki 1984 metų kainavo 7,887 mln. svarų sterlingų. Nuolatinis įtempimas, Šiaurės Airijos ekonomikos nuosmukis, pačios sunkiausios socialinės sąlygos reikalauja neatidėliojant išvesti Anglijos kariuomenę.

V. Rachlevičius

Kas laužė sutartis?

"Vaduotojai" bando gelbėti tolydžio smunkantį savo autoritetą įvairiais būdais: vienas tokių būdų yra istorinės klastotės ir falsifikacijos. Neseniai vienoje "Amerikos balso" laidų Romas Kasparas kalbėjo apie Amerikos prezidento W. Wilsono po I-ojo pasaulinio karo deklaruotą tautų apsisprendimo principą ir apie valstybes, kurios ta teise netruko pasinaudoti — Suomija, Lenkija, Pabaltijo valstybės. Būtina iš karto pasakyti, kad minėtos valstybės buvo carinės Rusijos sudėtyje ir tikrai Spalio revoliucija Rusijoje 1917 metais sudarė sąlygas laisvai apsispręsti . . .

Bet mes, kaip matyti iš pavadinimo, iškėlėme sau kiek kitą uždavinį — papasakoti apie Lietuvos — Rusijos sutartis ir apie tai, kas tas sutartis laužė ir ignoravo. Anot Romo Kasparo, tai darė Rusija ir tikrai Rusija. Ji, esą, net pamynusi tautų apsisprendimo teisę 1940 metais, kai buvo sulaužytos jos pačios pasirašytos taikos ir nepuolimo sutartys su Lietuva. Jų buvo ne viena, ir ne tik dvišalių, ir kas svarbiausia — sudarytų ne dėl tuščios užgaidos ir ne tam, kad paskui tų sutarčių nesilaikyti. Tam buvo daug priežasčių, bet Romas Kasparas bevelija nutylėti.

Belieka kai ką priminti chronišku užmaršučiu sergantiems "vaduotojams". Štai įdomus dokumentas: 1940 metų birželio 16-osios "Rytinio Lietuvos aido" numeris. Čia patalpinti du iškalbingi dokumentai — Tarybų Sąjungos nota Lietu-

vos vyriausybei ir Lietuvos vyriausybės pareiškimas ryšium su minėta nota. Tarybų Sąjungos notoje sakoma: "Paskutiniaisiais mėnesiais įvyko iš Lietuvos organų pusės keletas pagrobimų karių, priklausančių Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniams, įkurdintiems Lietuvos teritorijoje pagal Sovietų Sąjungos — Lietuvos savitarpinės pagalbos sutartį, ir kankinimas tų asmenų . . . Be to, buvo nustatyta, kad karys Butajevas buvo ne tik pagrobtas, bet ir Lietuvos policijos užmuštas . . . Lietuvos valdžios organai nori padaryti neįmanomą Sovietų Sąjungos kariuomenės dalių buvimą Lietuvoje. Tai liudija taip pat kai kurie ypatingai dažni paskutiniu metu įvykę faktai, kaip gausūs suimtinėjimai ir siuntimai į koncentracijos stovyklas Lietuvos piliečių iš tų asmenų tarpo, kurie aptarnauja Sovietų kariuomenės dalinius . . ."

Galbūt Lietuvos buržuazinė vyriausybė savo pareiškime neigia šiuos faktus? Ne, neneigia, nes specialioji Lietuvos teisininkų komisija šių dienų kalba, valstybinio terorizmo precedentą iš Lietuvos vyriausybės pusės. Lietuvos buržuazinės vyriausybės pareiškimas baigiamas žodžiais: "Lietuvos respublikos piliečiai ir visi mūsų krašto gyventojai yra prašomi laikytis kuo ramiausiai, eiti savo kasdienines pareigas ir dirbti savo kasdieninius darbus. Šiuo momentu svarbiausias dalykas yra išsaugoti krašto rimtį, tvarką ir darbo draus-

SUSITIKIMAI

ISPŪDIS

Dėl ilgesnio lietuvių išlaikymo išėvijoje, ypač dėl išėvijos jaunimo lietuvių — tekdavo susimąstyti ir man. Tačiau visi keliai privedavo tik prie supratimo, kad galingiausioji, pati gaiviausioji lietuvių versmė tegali trykšti tik iš pačios Lietuvos žemės, kur jos visa istorija, o svarbiausia — kur vyksta gyvas, natūralus, visapusiškai besireiškiantis tautos gyvenimas.

Taigi, toks supratimas buvo ir tikėtis kažko daugiau lyg ir neišėvija. Todėl net pačiam keista, kad atsitikimas, kurį čia papasakosiu, padarė man tokį išpūdį. Širdis šoktelėjo, lyg ją kas būtų paspyrę, tačiau ne skausmas ar nusivylimas, o džiugi, skaidri nuotaika užliejo krūtinę. Atrodė, ir diena šviesesnė, ir gyvenimas gražesnis, o visi žmonės tokie, kad nors imk ir kiekvieną susitikęs padėkok, kad jis . . . žmogus. Nenoriu perdėti, tačiau toks sielos pakylėjimas, iš kur atsiveria gražus žmonių pasaulio vaizdas, atsitinka, manyčiau, nedažnai.

Tai va. Rytas. Tačiau žmogus mažai dar ką gali apie jį pasakyti. Išsiropštęs iš lovos, trumpai žvilgtelėjęs per langą jis paskuba užsiimti rytiniu tualetu — skutasi barzdą, prausiasi, šukuojasi, kitas dar pasimankština. Ką tik iš lovos atsikėlusio žmonių užsiėmimai daugmaž vienodi. Net Valteris, atvykęs su visa šeima iš Jungtinių Amerikos Valstijų keletui savaičių pasisvečiuoti Lietuvoje, savo nusistovėjusio rytinio įpročio nekeitė. Prisdėjo tik tai, kad šiek tiek pasitvarkęs, jis ar žmona paimdavo telefono ragelį ir paskambindavo savo sūnams, gyvenusiems kitame "Lietuvos" viešbučio kambarėlyje. Taip jiedu žadindavo juos iš miego ir prašydavo nepavėluoti pusryčiauti.

Tą kartą sūnams skambino Valteris.

— Alio! Klausom, — netruko atsiliepti telefono ragelyje. Balsas girdėtas, pažįstamas, tačiau į ausį sukritę lietuviški žodžiai sukėlė abejonę. Ir Valteris suraukė kaktą. Suklydau, nusprendė. Gi po neužtrukusios pauzės pasisveikino:

— Labas rytas!

— Labas rytas! — sveikinosi su Valteriu lietuviškai. Ir dabar tėvas jau neabejojo savo klaida ir paskubėjo atsiprašyti:

— Atsiprašau. Aš, pasirodo, ne ten patekau . . .

— Čia, čia, tėve, patekai, — nusijuokė į ragelį vyresnysis sūnus.

— Tu, Vlada, kalbi lietuviškai? Nuo kada, nuo kada tu, sūnau, šitaip, a?

Tėvas stipriai prisispaudė ragelį prie ausies, o kitos rankos greitais ir nekantriais mostais kvietė žmoną

mė".

Bet šaukštai, kaip sakoma, po pietų: eilinių Lietuvos žmonių pasipiktinimas fašistinės valdžios veiksmais išsiliejo daugiatūkstantinėmis demonstracijomis ir lietuvių liaudies pasinaudojusi dar kartą drauginga jos atžvilgiu Tarybų Sąjungos pozicija, pagaliau nušlavė nekenčiamą režimą ir visą policinę tvarką. Kaip matome, ne Tarybų Sąjunga kėsinosi į Lietuvos suverenumą, o patys fašistiniai Lietuvos vadeivos, pavertę užsienio politiką valstybinio, nežaboto terorizmo arena.

Virgilijus Liauška

prieiti arčiau. Daug metų, kai iš sūnų negirdėjo lietuviško žodžio. Ir va — stebuklas . . . Jie pražydo sūnaus lūpose, kai apie tai net nesvajoto. Toli jau tos jų vaikystės dienos. Tada dar — jų vaikystės metais — jie lyg ir nesibaidė lietuviškos kalbos, o paskui . . . Sūnūs augo užaugo, lietuviškas žodis jų lūpose tilo tilo ir nutilo. Ir kada tėvai primindavo, iš kokio kelmo išaugę, jie tik nusišypsodavo:

— Mes, mieli tėveliai, civilizuoti žmonės. Amerikiečiai . . .

Ir ką jiems bepasakysi? Jų gimtoji Amerika išmokė juos anglų kalbos. Na, o kad kažkur yra Lietuva, jų tėvų žemė — tai prie ko čia vaikai? Ir faktas toks: abu sūnūs lietuvių kalbą ryžtingai išmetė, kaip jiems nereikalinga.

Štai kodėl lietuviškas sūnaus atsiliepimas į tėvo rytinį skambutį ir sugriaudėjo išpūdžiu, labai primenančiu perkūniją iš giedro dangaus. Abu tėvai, kaip sakom, netvėrė savo kalbje ir nekantriai laukė uženant į jų kambarį sūnų, kad galėtų parodyti jiems savo dar neatvėsusį džiaugsmą. Ir kada šie užėjo, pirmiausiai prašneko tėvas:

— Negaila man tų kelių tūkstančių dolerių už kelionę į Lietuvą vien jau todėl, kad . . .

— Tėve, mama, — nutraukė vyresnysis, — bet mes ne į tą Lietuvą atvykom, apie kokią vis pasakodavote. Į tą mes nenorėjom. Čia kita Lietuva.

— Kaip — kita? — nesuprato Valteris.

— Jei ne kita, tai parodykit, kur tiek piemenys, tie šiaudais apšepę namai. Čia juk civilizuoju žmonių civilizuotas kraštus. O jūs mums tik apie naktigones, vakaruškas, kažkokių kluonų vaidinimus, kunigėlius, atlaidus . . . Tos Lietuvos mes nepriėmėm, kadangi nenorėjom piemenauti ar nešioti vėžas, grįžti iš civilizuoju Amerikos į tą, dar apšviestą žibaline lempa jūsų gimtąjį kraštą. Ir jeigu kas kaltas dėl to, kad nesidomėjome Lietuva, tai tik ne mes . . .

Valteris klausė tokios vyresnio sūnaus kalbos ir šviesų jo džiaugsmą dėl lietuviškai prašnekusių vaikų, užslinko šešėlis. Galva dirbo greitai, aiškiai ir jis suvokė: o taip, sūnūs jo teisūs! Ir kalti jie — jis ir motina — kurie meilę Lietuvai vaikuose norėjo nubudinti piemenų dainomis, pakelių kryžiais. Ir viskuo, ko šiandien net labai norėdamas negalėtų parodyti . . . Ach, tiesa, yra Rumšiškes, bet toji Lietuva ten jau muziejinė. Lietuva — kita.

— Ir — ką? Jūs dabar nesigėdinsite būti lietuviams? — po užtrukusio tylėjimo paklausė motina.

— Dabar, motin, nesigėdysim! Mes jais tikrai būsim. Ir ne tik širdimi, bet ir kalba . . .

— O! — vėl pralinksmėjo Valteris ir pakvietė: — Eime gi pusryčiauti. Tokio gražaus ryto, kaip šitas, man dar nepasitaikė regėti . . . Tikrai nuostabus, lietuviškas rytas, — prasmingai pasakė jis.

Tai šit koks tas atsitikimas, padaręs man didelį išpūdį, ir aš manau, kad tie, kas daug kalba apie lietuvių išėvijoje, turėtų iš jo nemažai pasimokyti.

Pranas Karlonas
Vilnius, 1985 sausio 17

KULTŪRINIS gyvenimas

PAMINĖJO S. NĖRIES JUBILIEJŲ

Pagerbti taurios mūsų liaudies dukros atminimo lapkričio 16 dieną susirinko visuomenės atstovai į Lietuvos TSR akademinį dramos teatrą, kur įvyko iškilmingas liaudies poetės Salomėjos Nėries 80-mečio minėjimas.

Prezidiume buvo draugai P. Griškevičius, V. Astrauskas, V. Mikučiauskas, R. Songaila, L. Šepetys, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkų pavaduotojai, kiti atsakingi partiniai ir tarybiniai darbuotojai, rašytojai, meno ir mokslo veikėjai, svečiai iš broliškų respublikų.

Iškilmingą vakarą pradėjo Lietuvos TSR liaudies poetas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojas E. Mieželaitis. Jis pasakė:

— Visa be išimties — nuo pirmo iki paskutinio eilėraščio — Salomėjos Nėries poezija nepaprastai graži, tikra ir didelė. Bet jos karo metų eilėraščiai yra pasiekę paties brandžiausio grožio. Didelė poezija reikalauja ir didelės dramatinės įtampos. O kas dar, jeigu ne karas, yra didžiausia žmogaus drama? Nežmoniškai sunkūs, dramatiškai skausmingi, patys, sakyčiau, kraupiausi, kuriuos kada nors mums teko patirti, išgyvenimai ir pagimdė tokį tikrą ir tokį kovingą poetės žodį, kuriuo pasižymi visa mūsų karo metų poezija. O Salomėjos Nėries žodžiai joje tenka ypatinga vieta: išsikristalizavę aukštos dvasinės temperatūros kaitroje, jos posmai žėri tarsi tikri grynuoliai deimantai.

1945 metais baigiasi audringa Salomėjos Nėries biografija. Ir simboliška, kad kartu su jos mirtimi baigiasi ir romantiškai maištinga, audringa ir karinga epocha, nugriaudėjusi dviejų pasaulinių karų tarpinyje. Viskas jau tapo istorija. Ir kokia istorija! Bet mums ir tas laikas iki šiol gyvas, ir gyva ryškiausia to laiko atstovė poetė Salomėja Nėris. Ji didžiausia mūsų poetė, ji su kaupu papildė lietuvių literatūros lobyną, ji lietuvių tarybinės poezijos pradininkė. Štai kaip suklestėjo jos pasodintas lietuvių poezijos medis!

Apie nemirtingą S. Nėries kūry-

SALOMĖJA NĖRIS

binį palikimą minėjime kalbėjo armėnų, baltarusių, latvių, gruzinių, turkmėnų poetai, kurie į savo kalbą yra išvertę daugelį lietuvių lakštینگalos poezijos posmų.

Siltus žodžius Salomėjai Nėriai paskyrė vakare kalbėjusi poetė O. Baliukonytė.

Lietuvos KP Vilkaviškio rajono komiteto pirmasis sekretorius V. Kurmis papasakojo jubiliejinio vakaro dalyviams, kaip pasikeitė ir suklestėjo gimtoji Salomėjos Nėries Suvalkija, kokį brandų derlių kasmet išaugina jos lygumos, kaip brangina darbštūs šio krašto žmonės savo dukros — liaudies poetės atminimą.

S. Nėries jubiliejaus minėjimai, jos kūrybos vakarai įvyko Kaune, Panevėžyje, Vilkaviškyje, Lazdiujuose — visuose miestuose, susijusiuose su poetės gyvenimu, jos vardu pavadintuose ūkiuose ir mokyklose. Respublikinėje bibliotekoje Vilniuje surengta didelė paroda, kurioje eksponuojami jos poezijos leidiniai, knygos ir straipsniai apie poetę, nuotraukos, dailės kūriniai. Rašytojų sąjungos klube įvyko susitikimas su poetės tėviškėnais — Vilkaviškio rajono Salomėjos Nėries kolūkio atstovais. Svečiai papasakojo apie savo giminės ūkinę ir kultūrinę veiklą.

Savo eiles, skirtas mūsų lakštینگalai, skaitė ir kalbėjo rašytojai A. Baltakis, P. Bražėnas, A. Karosaitė, P. Keidošius, E. Matuzevičius, V. Sulcaitė.

Liaudies poetės Salomėjos Nėries iškilmingi minėjimai įvyko Maskvoje, kituose Tarybų Sąjungos miestuose. E L T A

VERTĖJŲ KONFERENCIJA

Rugsėjo mėnesį Vilniuje buvo surengta trečioji lietuvių literatūros vertėjų ir leidėjų konferencija. Joje dalyvavo lietuvių literatūros bičiuliai iš tarybinių respublikų ir užsienio — Bulgarijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Lenkijos, Vokietijos DR, Vokietijos FR, Prancūzijos ir kitų šalių.

Konferencijoje pateikti faktai — per penkerius metus, praėjusius nuo antrosios konferencijos, centrinės Tarybų Sąjungos leidyklos rusų kalba išleido daugiau kaip 70 lietuvių autorių knygų (J. Baltušio "Sakmė apie Juza" išleista net 254,000 egzempliorių tiražu). Arti 60 lietuvių rašytojų knygų išleista socialistinėse šalyse. Tolimajame Vietname išleistas J. Avyžiaus romanas "Sodybų tuštėjimo metas". Maskvos "Progreso" leidykla išpa-

Vilnis, 1985 sausio 17

nu kalba išleido V. Petkevičiaus romaną "Apie duoną, meilę ir šautuvą". Maskvos "Raduga" leidykla išleido 12 lietuvių autorių knygų anglų, hindi, ispanų, persų, suomių, arabų kalbomis.

Norvegijoje pasirodė Just. Marcinkevičiaus poezijos knygutė "Meilės poema" — eiles į norvegų kalbą išvertė mūsų tautietė Dalia Ločerytė, gyvenanti Oslo mieste.

Atskirų lietuvių literatūros publikacijų paskelbta ir kitose Vakarų Europos šalyse: Prancūzijoje, Italijoje, Ispanijoje.

O štai mūsų vadinamieji intelektualai lietuviai Amerikoje, mėgstantys dažnai postringauti apie lietuvių literatūrą, atrodo, ir pirštelio nepajudina, kad ta literatūra plačiau keliautų per pasaulį.

Liaudies švietėjas ir kraštotyrininkas

"Turbūt mažiausiai belieka prisiminimų iš kūdikystės ir pirmosios jaunystės metų. Bet vis dėlto būna — ligi giliausios senatvės brandiname namelį, kad ir dūminę pirkelę, kur mes žengėme pirmuosius žingsnius, kiemą, sodą, lopinėlių žemės, kur mes, vaikai būdami, bėginėjome, upelį, kuriame braižėm, obelėlę ir berželį, po kuriais jauni svajonėse ateitį kūrėme".

Siuos žodžius parašė mokytojas ir didelis Tauragės rajono kraštotyros entuziastas Jonas Bicka. Jie parašyti mokykliniame sasiuvinyje, kurio viršelyje žodžiai "Mano vaikystė".

Jo kasdieninis darbas buvo lengvas — mokyti vaikus. Kantriai, atkakliai. Ir su didele meile. Jei nebūtų mylėjęs kilnaus mokytojo darbo, nebūtų pašventęs jam 42 savo gyvenimo metų. Iš jų net dvylika mokytojautą Lauksargiuose. Visą savo laisvalaikį mokytojas skyrė kraštotyrai, gimtojo krašto ir Lauksargių apylinkės tyrinėjimams. Jo užrašyti ir rajono spaudoje paskelbti padavimai apie Mažosios Lietuvos senovę, lietuvių kovas su kryžiuočiais, Didžiojo Tėvynės karo laikotarpiu ilgai nepraras savo vertės. Kiekvieną skaitytoją džiugina padavimų herojų kilnūs siekiai, sodri kalba. Tai padavimai "Šarkų kalnas", "Vingibarko galas", "Teisutė ir Širdutis", "Selmytė", "Juodasis riteris" ir kt. Mus žavi užrašytas padavimas apie garsųjį Rambyno piliakalnį, Skalvės mižinkapį. Daug sužinome apie Pilaitės kolūkyje prie Jūros upės stūksantį piliakalnį, kurį žmonės ir po šiai dienai vadina "Pilaite".

Liaudies padavimai ir sakmės buvo didžiausia aistra, o Lauksargių apylinkėje nėra tokio kempelio, kurio nebūtų išvaikščiojęs šis neuilstantis liaudies kūrybos rinkėjas. Vaikščiojo ir užrašinėjo tai, kas turi išlikti ateities kartoms.

Atskiras kraštotyrininko veiklos baras — prancūzmetis Lietuvoje. Jis domėjosi ir rašė spaudoje apie Tilžės sutartį, apie Tauragės kon-

venciją, apie kitus istorinius to meto įvykius, kurie vienokiu ar kitokiu būdu susiję su Tauragės rajono praeitimi.

J. Bicka daug ir nuoširdžiai dirbo tyrinėdamas Lauksargių apylinkės istoriją. Tai iš jo pareikalavo daug triūso, nes Lauksargiai keletą amžių priklausė Klaipėdos kraštui, o vokiečių istorikai sąmoningai iškraipydavo daugelį faktų, visus vietovardžius suvokietindavo. Savo darbe "Vaizdai iš Lauksargių praeities" mokytojas "nuvalė" germanizavimo apnašas, stengėsi objektyviai parodyti kelių šimtmečių šios apylinkės įvykius. Šis darbas — nelyginant studija apie Lauksargius.

Mokytojas buvo mūsų šalies hitlerininkų klastingo užpuolimo liudininkas. Jį, kaimo švietėją ir jautrios sielos žmogų, giliai sujaudino fašistinių barbarų žvėriškumai ir tarybinių žmonių narsa kovojant su grobikais. Vaizdelyje "Jie nebijojo mirti" pasakojama apie komsorgę Janę, kitus tarybinius jaunuolius, kurie Didžiojo Tėvynės karo metais partizanų gretose kovojo su grobikais Tauragės ir Raseinių rajonu miškuose.

Savo surinktą kraštotyrinę medžiagą mokytojas plačiai naudojo pamokose, ja rėmėsi ugdydamas vaikų širdyse tarybinio patriotizmo jausmus.

J. Bicka gimė 1900 m. Tauragės apskrityje Žemaičių Naumiestyje (dabar Silutės rajonas). Kėdainiuose baigė mokytojų seminariją ir visą gyvenimą dirbo mokytoju. Pirmieji pedagogo žingsniai prasidėjo Šikšnių pradžios mokykloje (Sartininkų apylinkė).

Mirė jis 1977 m. Tauragėje. Jo prašymu buvo palaidotas Šikšnių kapinėse po tuo pačiu ąžuolu, po kuriuo svajodavo jaunystėje.

Dalis Jono Bickos surinktos ir paruoštos kraštotyros medžiagos saugoma Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Tauragės rajono skyriuje.

Aleksandras Morozovas

Nuotraukoje: Vilniaus senamiesčio vaizdas. V. Gulevičiaus nuotrauka

MOKSLININKŲ SEMINARAS

Vilniuje Lietuvos TSR Mokslų Akademijos salėje, dvi dienas vyko respublikos mokslo ir mokymo įstaigų filosofinių (metodologinių) seminarų vadovų mokymas.

Apie mokslo vaidmens didinimą realizuojant Maisto ir Energetikos programas, sprendžiant aktualias respublikos agropramoninio kom-

plekso, kitų liaudies ūkio šakų vystymo bei specialistų ruošimo problemas kalbėjo Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis, akademikas V. Kontrimavičius, V. Mališauskas, V. Statulevičius, A. Zukauskas, kiti žinomi respublikos mokslininkai.

Nuotraukoje: Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo rūmai naktį. V. Brajo nuotrauka

VILNIUS PUOŠIASI ŽALIU RŪBU

Praeitą rudenį Vilniaus gatvėse, skveruose per t dešimt dienų darbavosi gamtos ničiuliai sodindami medelius ir dekoratyvinius krūmus. Vilniaus žaliojo rūbo šeimininkai pasodino 27 tūkstančius dekoratyvinių krūmų ir 15 tūkstančių medžių. Ypač apšodino dekoratyviais krūmais ir paaugusiais medžiais Justiniškių mikrorajoną. Prie namų gatvių, aikščių rudenį pasodinti želdiniai pavasarį jau sulapos.

Apželdintojai pasakojo, kad Justiniškių žemė nėra derlinga, ją reikia pagerinti atvežtine. Be durpių, juodžemio neįmanoma įrengti nė vieno gero gazono. Per metus iš Baltosios Vokės atvežama 100 tūkstančių kubinių metrų derlingos specialiai paruoštos žemės. Tai maždaug tokio dydžio kalnas kaip Gedimino. Apie 10 tūkstančių kubinių metrų žemės atvežama rudenį.

Peržiemojusios dvimetės našlaitės, neužmirštuolės anksti pavasarį skleidžia žiedus miesto skve

ruose ir aikštėse. Jų pasodint daugiau kaip šimtas tūkstančių Tulpių ir kitų svogūninių gėlių kilmis, nutirpus snigui, pražys prie Vingio parko. Iš viso Vilniuje praeitą rudenį pasodinta 55 tūkstančiai svogūninių ir daugiamečių gėlių.

Sostinę iš visų pusių supa miškai. Jie priklauso keturioms girininkijoms — Naujosios Vilnios, Valakumpių, Lazdynų, Panerių. Šios brigados valo miškus. Pernai iš 3,400 hektarų ploto buvo gauta maždaug tūkstantis kietmetrių medienos. Vietoj vėjo išlaužytų sausulių, stuobrių, iš šaknų išvirtusių medžių girininkijos darbuotojai pasodino keturis tūkstančius paaugusių klevų, liepų ir kitų lapuočių.

Praeitą rudenį ilgiau negu paprastai užtruko augalų vegetacija. Tai sutrumpėjo medžių sodinimo laikas. Tačiau šimtai talkininkų padėjo apželdintojams puošti savo miestą, savo rajoną, savo gatvę.

G. Kvietkauskas

KAUNO KARDIOCHIRURGŲ LAIMĖJIMAS

Kauno kardiologai įrašė dar vieną reikšmingą puslapį medicininėje lazerio biografijoje. Šis galtingas spindulys čia pirmą kartą panaudotas kovai su išemine širdies liga.

... Žmogus sunkiai sirgo. Dėl sklerotinio proceso jo širdies arterijos buvo labai susiaurėjusios, vietomis net visai užakusios ir blogai aprūpino deguonimi širdies raumenį. Gydymas vaistais efekto nedavė. Atlikti tradicinės operacijos — įsiūti širdies raumenyje papildomų kraujagyslių — dėl susirgimo specifikos taip pat nebuvo galima. Blogiausiai maitinamoje širdies raumens zonoje impulsavo lazerio pagalba kardiologai "pagrėžė" kelias dešimtis labai mažyčio skersmens kanalėlių.

Per šiuos naujus takelius ligošio kraujas dabar iš širdies ertmės patenka tiesiai į širdies raumenį ir jį papildomai maitina. Palaipsniui vystosi ryšiai tarp dirbtinių kanalėlių ir tikrų širdies kraujagyslių, formuojasi vieninga kraujotakos si-

stema.

Kauno klinikoje jau yra šitaip lazerio pagalba išgelbėti ligošiai. Unikalias operacijas atliko TSRS Medicinos mokslų akademijos narys korespondentas, Kauno medicinos instituto katedros vedėjas profesorius J. Brėdikis, medicinos mokslų daktaras A. Dumčius, medicinos mokslų kandidatas V. Obeličius kartu su TSRS Mokslų Akademijos P. Lebedevo fizikos instituto lazerinės chirurgijos laboratorijos ir TSRS sveikatos apsaugos ministerijos specialistais.

Ligošiai jaučiasi gerai. Širdies mityba pagerėjo, miokardo infarkto pavojus nutolo. Šiuo metu jie praeina atstatomojo gydymo kursą — Viršūžiglio reabilitacinėje klinikoje.

Tokios operacijos, specialistų žodžiais, bus plačiai taikomos išeminės širdies liga sergantiems ligošiams, kuriems dėl įvairių priežasčių efekto neduoda kiti pagalbos būdai.

V. Petrauskaitė

TOLIMOS GRAŽTŲ KELIONĖS

Nedaug tėra gamtoje medžiagų, kurių neįveiktų šis, ne ką už adatą storesnis gražtas. Tokius įrankius pradėjo gaminti Vilniaus gražtų gamykla — viena didžiausių Tarybų Sąjungoje specializuota tokių įrankių gamybos įmonė. Kiekvienas "mažylis", specialistų nuomone, duos liaudies ūkiui po kelis tūkstančius rublių ekonomijos.

— Mūsų įmonė buvo pastatyta tik truputį daugiau kaip prieš dvidešimt metų, — prisimena gamyklos direktorius Petras Ramanauskas. — Tada mums, nors ir gaminome įrankius paprasčiausioms gręžimo staklėms, buvo nelengva: trūko specialistų, išmanančių naują mūsųose įrankininko profesiją. O štai dabar be mūsų produkcijos neapsieina nė viena liaudies ūkio šaka. Nei adatos, nei kosminio laivo neįmanoma pagaminti be gražto...

Gamyklos muziejuje — daugiau kaip 1200 rūšių įrankiai, daromi čia, įmonėje. Viena iš paskutiniųjų naujovių — gražtai, tik truputį storelesni už plauką: jais apdorojamos miniatiūrinės elektroninės detalės. O patys didžiausi — keturių centimetrų skersmens įrankiai — įveikia bet kokio storo plieno lakštus: jie daugiausia naudojami laivų statyklose. Garbingą vietą stiklo lentynėlėse neseniai užėmė kietmetalių gražtai: jie šimtą kartų patvaresni už anksčiau darytus!

Praėję metai paliko ryškius pėdsakus gamyklos gyvenime. Jei iš pradžių įmonė gamino maždaug 10 milijonų gražtų per metus, tai dabar — 35 milijonus. Tokį spartų gamybos augimą padiktavo geras lietuviškų įrankių vardas tarptautinėje rinkoje. Reta užsienio firma įrankių tvirtumu gali konkuruoti su vilniškės įmonės produkcija. Štai kodėl į gamyklą dažnai atvyksta svečiai iš užsienio šalių: vienu firmų atstovai nori vietoje susipažinti su naujausia įmonės produkcija, kiti — aptarti reikalų dėl

tolesnių tiekimų. Neseniai čia, pavyzdžiui, lankėsi ekspertai iš Japonijos. Kartu su gamyklos vadovais ir TSRS užsienio prekybos organizacijų, per kurias produkcija eksportuojama, atstovais jie apsvarstė būsimus kontraktus.

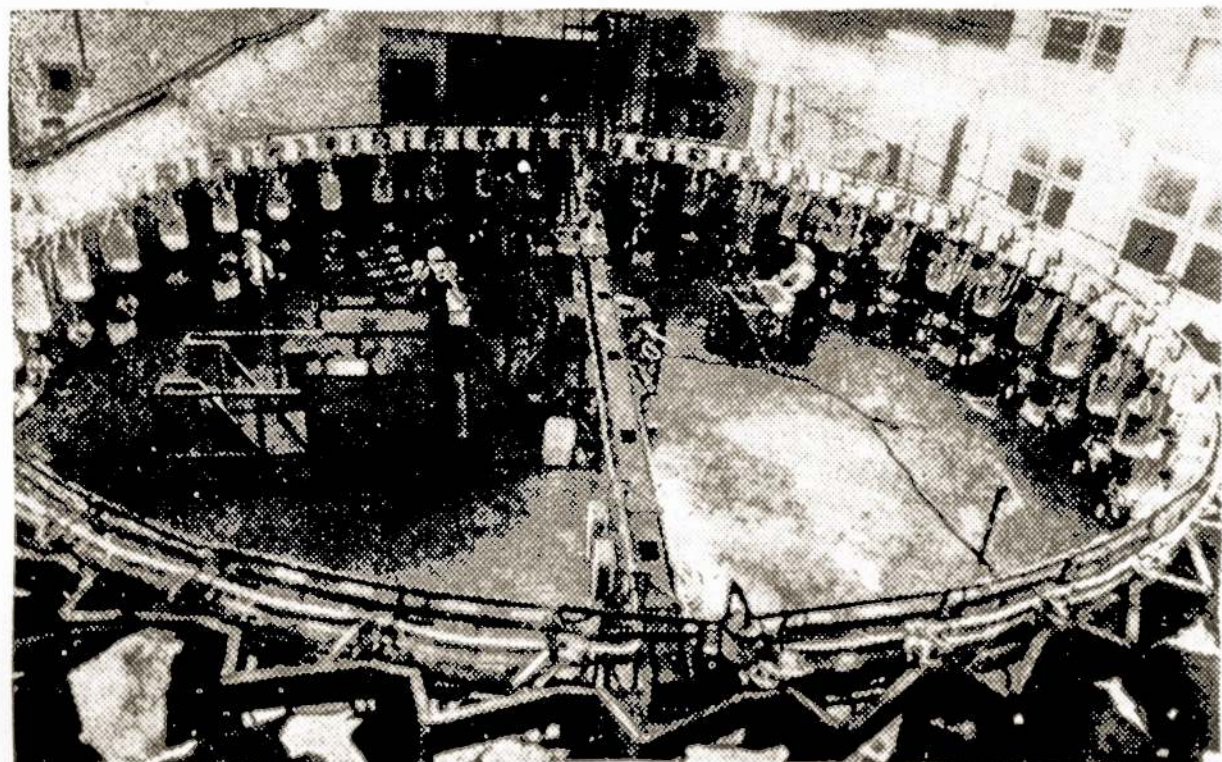
Gamykloje mes pamatėme didžiulį pasaulio žemėlapi: dešimtimis strėlių jame nužymėti maršrutai, kuriais keliauja lietuviški gražtai. Dabar šios įmonės produkcija perka 39 pasaulio šalis, iš jų Vokietijos Federatyvinė respublika, Anglija, Švedija.

— Kur slypi mūsų sėkmės paslaptis? — pakartoja mano klausimą gamyklos direktorius ir tuoj pat atsako: Pirmiausia, kuriant naujus įrankius, mes naudojames daugelio šalies mokslo įstaigų rekomendacijomis, gamyklų patirtimi. Dažnai vykstame į Maskvą, Leningradą, Charkovą, Odesą, kur susipažįstame su pažangiausiomis įrankių gamybos technologijomis, naujausiomis medžiagomis. Vertingos naujovės mūsų šalyje neslepamos: tai, ką geriausiai sukūrė kitos įmonės ar organizacijos, greitai tampa visų nuosavybe. Juk mes gyvename ir dirbame vienoje šalyje, ir mūsų, kaip ir kolegų pasiekimai, tarnauja visos Tarybų Sąjungos ekonomikai, visiems mums.

Žinoma, gerą žodį reikia pasakyti ir įmonės kolektyvo adresu. Čia kiekvienas darbininkas, inžinierius — tikras savo įmonės šeimininkas. Jie daug rūpinasi gamybos tobulinimu, stengiasi labai gerai atlikti darbą, nepadaryti broko. Štai dėl to gamykla visą gamybos prieaugį dabar gauna nepadidinus darbininkų skaičiaus. O tai labai palankiai atsiliepia ir įmonės ekonomikai, ir joje dirbančių žmonių darbo užmokesčiui.

... Karščiu alsuoja milžiniškos krosnys. Jose žėruoja iki baltumo įkaitę gražtai. Maži įrankiai, susilaukę didelės šlovės.

Romualdas Česna

Lietuvos Gyvulininkystės instituto Merkio eksperimentiniame ūkyje sėkmingai veikia šiuolaikinis mechanizuotas pienininkystės uždaro ciklo kompleksas. Jame laikomi 1824 galvijai — veršiai, telyčaitės, tūkstantis melžiamų karvių. Karuselės tipo aikštelėje kiekviena melžėja spėja pamelžti beveik po 200 karvių. Per dešimt mėnesių iš kiekvienos primelžta per 4300 kilogramų pieno.

Nuotraukoje: Karuselės tipo melžimo aikštėje.

M. Baranausko nuotr. (ELTA)

KNYGA — MAGNETOFONO JUOSTELĖJE

Dvidešimt du tūkstančiai knygų Braillio raštu ir įrašytų magnetofono juostelėje sukaupia Lietuvos aklųjų draugijos centrinėje bibliotekoje Vilniuje.

Aklųjų gyvenimu, jų švietimu Tarybų Lietuvoje labai rūpinamasi. Jau pirmaisiais pokario metais buvo įkurta Lietuvos aklųjų draugija,

kuri organizavo gamybos kombinatus. Vėliau įsteigiama ir Lietuvos aklųjų draugijos leidykla, kuri ėmė leisti knygas Braillio raštu. Nemaža "knygų" igarsintos Vilniaus garso įrašų studijoje.

Dabar aklieji gali susipažinti ne tik su pasaulinės, rusų ir lietuvių literatūros klasikomis, bet ir su mūsų dienų rašytojų kūriniais.

Vilnis, 1985 sausio 17

Gamtos apsauga — visų rūpestis

Tarybų valdžios Lietuvoje valstybiniu mastu imta rūpintis gamtos apsauga, racionaliu jos turtų naudojimu.

Lietuva — tankiai apgyvendintas kraštas su intensyviu žemės ūkiu, besivystančia pramone. Ypatinę vietą gamtos turtų panaudojimo srityje užima žemės. Melioruojant ir kultūrinant žemes, Lietuvos landšaftas neatpažįstamai pasikeitė. Užpelkėję plotai paversti kultūrinėmis pievomis ir ganyklomis. Daugelyje menkaverčių žemių pasodinti miškai. Vietoj vienkiamų atsirado sutvarkytos kolūkių ir tarybinių ūkių gyvenvietės. Žemės ūkio gamybos intensyvinimas kartu kelia reikalavimą, kad mineralinių trąšų, kovos prieš augalų kenkėjus bei kitų cheminių priemonių naudojimas nepakenktų gamtai.

Formuojant kultūrinį landšaftą didelę reikšmę turi vandens saugyklos, kurių pastaruoju metu vis daugiau įsirengiama užtvėnkus upes bei upelius. Šie vandens telkiniai puošia aplinką ir sudaro palankias sąlygas poilsiui ir gyvūnijai. Kasmet vis daugiau mišku apšodinama skardžių ir kitų žemės ūkio gamybai netinkamų žemių. Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos pastangomis per pastaruosius keturis dešimtmečius pasodinta 474 tūkstančiai hektarų miško, tame tarpe 76 tūkstančiai hektarų žemės ūkiui netinkamuose plotuose. Lietuvos miškingumas padidėjo 9 procentais, t. y. iki 27,9 procento. Kasmet apšodinamų miškų plotas du kartus viršija plynujų kirtimų plotą.

Liaudies ūkyje vis daugiau naudojama vandens. Todėl daug

dėmesio skiriama vandens išteklių apsaugai nuo išsekimo ir užteršimo. Svarbus rūpestis — nutekamųjų vandenų valymas. Kasmet atiduodama raudoti 40-60 naujų valymo įrenginių kompleksų. Nemaža daroma ir dar teks padaryti saugant nuo užteršimo Baltijos jūros baseiną. Stengiantis apsaugoti orą nuo užteršimo stambiuose miestuose nutiesti apvažiavimo keliai, imėnės nemaža įrengta dujų-dulkių gaudymo įrengimų. Parenkota atmosferos oro apsaugos schema iki 2005 metų.

Lietuvoje įsteigti trys rezervatai. Nacionalinis parkas, 174 draustiniai, 400 geologinių ir botaninių gamtos paminklų, 194 parkai. Visų jų tvarkymas pavestas Valstybiniam gamtos apsaugos komitetui. Nykstančioms rūšims išsaugoti 1976 metais įsteigta Lietuvos TSR Raudonoji knyga. Į ją įtraukta 30 augalų ir 42 gyvūnų rūšys.

Medžioklės ūkį praturtina laukinių gyvūnų auginimas. 1981-1983 metais išauginta 92 tūkstančiai fazanų ir 16 tūkstančių ančių kryklių, į medžioklės plotus išleista daugiau kaip 500 elnių, danielių, muflonų. Plėtojama žuivivaisa. Pasiekta kai kurių laimėjimų inkubuojant ir auginant lydekas bei kitas žuvis.

Į gamtos apsaugos darbą vis plačiau įsijungia visuomenė, Lietuvos gamtos apsaugos draugijos gretose yra 350 tūkstančių narių. Plačiai gamtos apsaugos įstatymus propaguoja spauda, televizija ir radijas. Tuo tikslu rengiamos pavaršario bei paukščių šventės, mokyklinės gamtos olimpiados, parodos, skaitomos paskaitos, leidžiama specialioji literatūra.

V. Siudikas

Prieš pusšimtį metų Karklininkų kaimo žvejas Martynas Bastionas atėjo žentui į Kukuliškius, vedė žvejikę Gretą Kuodaitę. Ir čia visą amžių nugyveno, jūroje dirbo. "Baltijos" žvejų kolūkis suteikė jam nusipelnusio kolūkiečio garbės vardą. Martyno Bastiono ir jo žmonos Gretos auksinėse vestuvėse dalyvavo Lietuvos TSR Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų "Vorusnės" folklorinis ansamblis, vadovaujamas docentės Audronės Jakulienės.

Nuotraukoje: Auksinių vestuvių fragmentas.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

VEIKLŲ UPYNOS KRAŠTOTYRININKAI

Beveik pačiame Žemaitijos centre, netoli Šatrijos kalno, yra nedidelė Upynos aštuonmetė mokykla. Užklydus čia parūpo iš arčiau susipažinti su šios mokyklos kraštotyrininkų veikla, sužinoti, ką galima nuveikti nuošaliame Lietuvos kaime. Nejuočių prisiminiau pokalbį su viena istorijos mokytoja. Ji apgailestavo, kad dirbanti tokioje vietoje, kur praityje nebuvo nei garsių mūšių, nei gyveno respublikos įžymybės. Anot pašnekovės, ten nėra kas kraštotyrininkui veikti.

Upynos kraštotyrininkai taip pat nepriklauso "ypatingiesiems", tačiau jų veikla nusipelnė dėmesio. Vadovaujant energingai mokyklos direktorei istorijos mokytojai Irenai Milašienei, prieš keletą metų suaktyvėjo kraštotyros darbas. Gal jis prasidėjo atsitiktinai, kai mokiniai atnešė seną kultuvę, retą leidinį ar keletą pažaliavusių monetų, tačiau greit peraugo į sistemingą domėjimąsi kraštotyra. Buvo numatytos kelios veiklos kryptys, prieinamos ir mokytojams, ir mokiniams. Imta tyrinėti gimtojo Upynos kolūkio istoriją. Ji, pasirodo, ne tik įdomi, bet ir aktuali. Mokiniai pažinojo visus kolūkio žmones, vadovus. Paaikškėjo, kad tos žinios paviršutiniškos, nepilnos, o kartais net klaidingos. Kolūkio įkūrimo istoriją reikėjo papildyti, praplėsti, chronologiškai ir dokumentuoti. Moksleiviams ne kartą teko pasikalbėti su žemdirbiais apie kolūkio kūrimąsi ir dabartį, apie mašinas,

mažiau kaip 74 procentai pirmos klasės traktorininkų mašinistų. Rudens-žiemos laikotarpiu masiškai apmokyti tarybinių ūkių darbininkus, kolūkiečius ir specialistus pažangių darbo organizavimo metodų ir žemės ūkio kultūrų auginimo technologijų.

Tobulinant mechanizuotų darbų technologiją, gerai organizuojant remontą ir mašinų bei traktorių parko techninį aptarnavimą, keliant mechanizatorių kadru kvalifikaciją, ne mažiau kaip 2 procentais sumažinti remontui skirtas planines lėšas, taupiai naudoti naftos produktus.

"E. T."

kurias tik muziejuose galima pamatyti ir tas, kurios dabar rieda kolūkio laukais. Kolūkiečiams, kaip jie prisipažino, teko gerokai pasitempti, kad sugebėtų patenkinti jaunųjų kraštotyrininkų prašymus. Mokykloje atsirado kolūkio veteranų, darbo pirmūnų nuotraukų stendai, gyvenimo aprašymai, prisiminimai, gamybinio darbo rodikliai, schemos, diagramos. Suaugusieji, apsilankę mokykloje, irgi norėdavo viską pamatyti, paanalizuoti.

Antras reikšmingas kraštotyros darbo baras — mokyklos pionierių organizacijos istorijos rašymas. Teko nemažai paplušėti, sugaišti daug laiko, kol ši istorija buvo atkurta ir tvarkingai apipavidalinta. Niekas pradžioje ir nesitikėjo, kad mokyklos pionierių organizacijos istorija tokia įdomi ir turininga. Kiek prisirinko įvairiausių medžiagos — sunku ir apsaityti! Ne veltui pionierių organizacijos istorijos aprašymas labai gerai įvertintas rajone.

Jaunieji kraštotyrininkai, mokytojų vadovaujami, rinko medžiagą ir apie savo apylinkę. Surinkta nemaža įdomių dokumentų, užrašyta senesniųjų žmonių pasakojimų apie buržuazinės santvarkos laikus, Tarybų valdžios įkūrimą ir atkūrimą, jos istorinius žingsnius, Didžiojo Tėvynės karo metų heroiką, pokario klasių kovą.

Domimasi mokykloje toponimika ir onomastika. Surinkti ir užrašyti kalbos faktai kaupiami istorijos kabinete. Beje, pastarasis yra įrengtas išradingai, tarp Telšių rajono mokyklų šio tipo kabinetų pripažintas geriausiu.

Mėgsta Upynos jaunieji kraštotyrininkai palydėti svečių į Šatrijos kalną, kurį jie kruopščiai prižiūri, saugo. Kalnas didelis, bet ekskursantų būna daug, ir ne visi elgiasi tinkamai. Reikia kartais tokius pabarti ir pamokyti.

Doc. Zenonas Pilkauskas

Modernios spaustuvės statyba pradėta Panevėžyje. Joje ofseto būdu bus spausdinami miesto bei aplinkinių rajonų laikraščiai. Artimiausiais metais ofseto chechus numatoma įrengti Kapsuke, ir Ukmergėje.

Auga ir gražėja Ukmergė. Vien naujajame Pivonijos mikrorajone jau gyvena vienuolika tūkstančių žmonių. Baigus šio gyvenamojo masyvo statybą, jame gyvens penkiolika tūkstančių ukmergičių.

Nuotraukoje: Bendras Pivonijos mikrorajone vaizdas.

G. Svitovaus nuotrauka

KAIMO MECHANIZATORIAI ĮSIPAREIGOJO

Tarybų Lietuvos kaimo mechanizatoriai priėmė šiuos socialistinius įsipareigojimus:

Iki balandžio 1 dienos sutvarkyti ne mažiau kaip 96 procentus traktorių parko, įskaitant 95 procentus galingųjų traktorių, taip pat paruošti darbui visas dirvų įdirbimo, sėjos, mineralinių trąšų įterpimo, augalų apsaugos mašinas. Kiekviename ūkyje sutvarkyti reikiama kiekį labai našių plačiabarių agregatų, kuriais bus pavasarį įdirbama dirva, atliekama sėja ir įterpiamos mineralinės trąšos.

Iki gegužės 15 dienos suremontuoti visą šienavimo techniką; iki birželio 1 dienos — visas daržovių ir vaisių bei uogų nuėmimo mašinas.

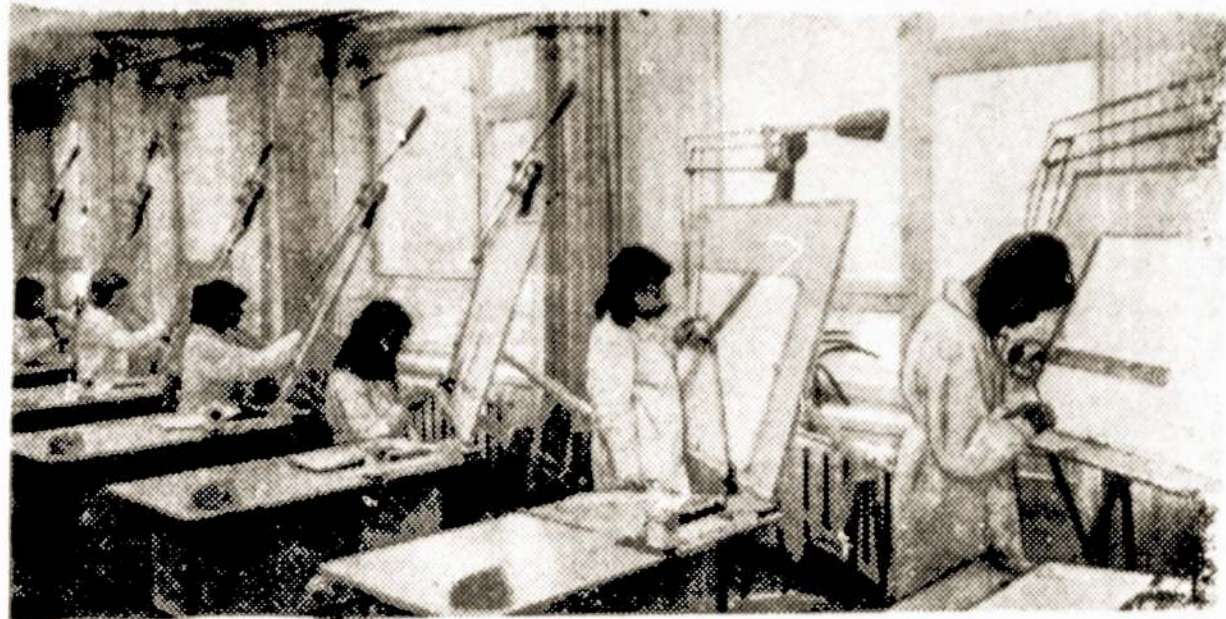
nas; iki liepos 1 dienos — siloso kombainus; iki liepos 10 dienos — visus javų kombainus, iki rugpjūčio 1 dienos — linų, iki rugpjūčio 15 dienos — bulvių, o iki rugsėjo 10 dienos — cukrinių runkelių nuėmimo technika.

Valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto įmonės rudens-žiemos laikotarpiu suremontuos 4,000 traktorių, 1,340 automobilių, 13,150 traktorių ir kombainų variklių, 11,030 autovariklių ir atnaujins atsarginių dalių realizmo jėgų kaltės susikomplicavimą.

Visur plačiai organizuoti mokymą ir paruošti 2,400 mechanizatorių. Apmokyti ir peratestuoti mechanizatorius, kad 1985 metais būtų ne

Vilnis, 1985 sausio 17

JAUNIMAS MOKOSI DIRBTI

Nuotraukoje: Moksleivės prie braižybos lentų Panevėžio gamybiniame mokymo kabinete.

Nuo naujųjų mokslo metų pradžios Lietuvoje, kaip ir visoje Tarybų šalyje, pradėta įgyvendinti mokyklos reforma. Vienas svarbiausių jos uždavinių — iš esmės pagerinti moksleivių darbinį auklėjimą, mokymą ir profesinį orientavimą. Neseniai patvirtintose "Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų reformos pagrindinėse kryptyse" sakoma, kad "garantuodama aukštą žinių lygį, reikalingą testuoti mokslui aukštojoje mokykloje, mokykla turi kartu orientuoti jaunimą į visuomenei naudingą darbą liaudies ūkyje ir jį rengti tam. Darbinį auklėjimą reikia laikyti labai svarbiu asmenybės formavimo veiksniu ir priemone aprūpinti liaudies ūkio darbo išteklius".

Lietuvoje nemažai padaryta, kad jaunuoliai, baigdami vidurinę mokyklą, kartu įgytų ir profesinę kvalifikaciją. Tuo tikslu mokyklose įrengtos įvairios mokymo dirbtuvės ir kabinetai, įmonėse — specialūs cechai ir barai. Beveik pusė bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų aukštesniųjų klasių moksleivių darbinio mokymo programą išveda ir įgyja darbininkišką kvalifikaciją tarpmokykliniuose gamybiniuose mokymo kombinateose, kurių miestuose ir kaimuose yra 34. Juose vaikinai ir merginos įgyja tekintojo, frezuotojo, šlifotojo,

staliaus, siuvėjo, braižytojo ar kita kurią profesinę kvalifikaciją. Tad baigę mokyklą, jie iš karto gauna darbą.

Vienas seniausių ir geriausių tarpmokyklinių gamybinio mokymo kombinatų yra Panevėžyje. Keturiolika jo cechų primena šiuolaikinę įmonę, juose yra naujausios mašinų ir įrengimų. Juos įsigyti padeda miesto įmonės. Antai Panevėžio autokompresorių gamykla davė lėšų nupirkti naujausiomis tekinimo frezavimo, gręžimo staklėmis. "Ekranas" gamykla įrengė šiuolaikinę chemijos laboratoriją, "Lino" gamybinis susivienijimas — medvilnės audinių cechą.

Kabinate ne pamokų metu mokosi virš trijų tūkstančių panevėžiečių moksleivių. Jie čia gali įsigyti keturiolika skirtingų profesijų ir gamina apie 400 pavadinimų gaminius.

Plečiamas žemės ūkio specialybių mokymas kaimo vidurinėse mokyklose. Per pastaruosius dvejus mokslo metus praktiniam programos įgyvendinimui bendrojo lavinimo vidurinėms ir aštuonmetėms mokykloms perduota 1920 metalo pjovimo staklių, 750 siuvimo mašinų, 60 sunkvežimių ir tiek pat traktorių kartu su šių mašinų kabinetų įrengimais, tūkstančiai specialių darbastalių.

Kovojo už Lietuvos laimę

1919 m. atvykęs į Maskvą, Juozas Ozarskis į anketos klausimą, kokį darbą gali dirbti, atsakė — kokį tik paves, tik nekanceliarinį. Šiame atsakyme — visas J. Ozarskis, žmogus, paskyręs savo gyvenimą kovai už darbininkų klasės siekius, už socializmą.

Gimė J. Ozarskis 1874 m. spalio 24 d. Rokiškio rajone, Sakaliuose, kumečio šeimoje. 16 metų tarnavo samdiniu pas buožes. 1896 m. jis persikėlė į Riga, dirbo stambiose pramonės įmonėse. Ten išitraukė į kovą prieš išnaudojimą, dalyvavo organizuojant mitingus, demonstracijas. 1905 birželio mėnesį Juozas Ozarskis priimamas į RSDDP. 1905-1907 metais ir vėliau jis aktyviai dalyvavo pagrindinėje veikloje.

1915 metais vokiečių imperialistams puolant Riga, J. Ozarskis kartu su kitais fabriko darbininkais evakuavosi į Nižnij Novgorodą, dirbo pagrindinį darbą Kanavino rajone darbininkų organizacijoje. Vasario revoliucijos metu J. Ozarskis aktyviai dalyvavo nuginkluojant Nižnij Novgorodo policiją, suimant gubernatorių, išlaisvinant politinius kalinius.

Po vasario revoliucijos beveik visuose Kanavino fabrikuose buvo sudaromi darbininkų milicijos būriai. J. Ozarskis buvo aktyvus jų

organizatorius, pats buvo vieno iš tokių būrių kovotojas.

1917 m. viduryje, susikūrus bolševikų partijos Sormovo lietuvių sekcijai, J. Ozarskis buvo išrinktas jos sekretoriumi.

1918 m. pabaigoje, prasidėjus kovai dėl Tarybų valdžios Lietuvoje, V. Kapsuko nurodymu J. Ozarskis buvo pasiūstas dirbti į Lietuvą. Užsienio interventams ir vietinei kontrrevoliucijai pasmaugus Tarybų valdžią Lietuvoje, jis kartu su paskutiniais Raudonosios Armijos daliniais pasitraukė į Tarybų Rusiją.

Maskvoje Juozas Ozarskis dirbo įvairių tarybinį ir ūkinį darbą. 1921 m. sausio mėn. jam ir dar dviem draugams buvo pavesta organizuoti Maskvoje lietuvišką tarybinę partinę mokyklą. 1922 m. ši mokykla buvo perorganizuota į Vakarų tautinių mažumų universitetą, kuriam mokėsi daug revoliucinio judėjimo dalyvių ir iš Lietuvos. Šiame universitete J. Ozarskis dirbo iki 1930 m. Jo bute lankydavosi V. Mickevičius-Kapsukas, A. Sniečkus, K. Giedrys, I. Gaška, V. Brigmanas ir kiti. Čia buvo aptariami politinio gyvenimo klausimai, palydymai draugai, vykstantieji į Lietuvą, ir sutinkami atvykusieji.

Mirė J. Ozarskis 1943 m. birželio 23 d.

V. Domarkas

Rokiškyje žemės ūkio mašinų gamykloje aidi plieno muzika

Kurio tik Rokiškio bandomosios eksperimentinės žemės ūkio mašinos gamyklos cecho duris bepraversti, išgirsi plieno muziką. Vienur trinksi sunkūs presai, kitur — džeržgia metalo karpymo, pjovimo įrengimai, dar kitur dūzgia dešimties šlifavimo, gręžimo, frezavimo staklių. Prie jų palinkę, susikaupę plūša žmonės — gamina žemės ūkio mašinas ar detales joms.

Gamina rokiškėnai pašarų smulkintuvus, pašarų smulkintuvus maišintuvus, šešių rūšių matricas žolės miltų granulatoriams, detales kitoms žemės ūkio mašinoms, plataus vartojimo prekes.

Iš metalo atliekų rokiškėnai pagamina sklendes, durims ir kapokles pašarams smulkinti, plūgelius ir kultivatorius, kurie tokie populiarūs tarp kolektyvinių sodų šeimininkų.

Kasmet šių prekių pagamina už 700 tūkstančius rublių. Tačiau tai tik maža gaminamos produkcijos dalis. Juk iš viso per metus žemės ūkio mašinų ir atsarginių dalių joms pagamina už 1,5 milijono ru-

blių.

Galima pridurti, kad gerai pagamina. Mašinos gamykloje neužtrunka. Nudažytas, švytinčias darbininkai jas pakuoja, krauna į dėzes ir siunčia žemdirbiams. O savo produkcijos paklausa rokiškėnai taip pat nesiskundžia. Važiok skersai išilgai šalies — visur rasi pašarų smulkintuvus, žolės miltų agregatus, kuriems nemažai svarbių detalių pagaminta Rokiškyje. Šiais agregatais gaminami šieno miltai tolimajame Sachaline ir Vidurinėje Azijoje, saulėjeje Ukrainoje ir Užkaukazės respublikose.

... Po Rokiškio žemės ūkio mašinų gamyklos skliautais aidi plieno muzika. O po metu kitų ji suskambės dar galingiau. Nes šalia veikiančių cechų plūša nemažas būrys statybininkų, stato naujus korpusus. Jau šiemet jie žada atiduoti mašinų gamintojams per 5 tūkstančius kvadratinį metrų gamybinio ploto. Ir tai dar bus ne viskas: dar visą dešimtmetį kils nauji korpusai, plėsis gamyklos gamybiniai pajėgumai.

P. Matukas

Ištisi gyvenamųjų namų kvartalai kasmet pastatomi senojoje Lietuvos sostinėje. Dabar Vilniaus butų fondą sudaro 7,4 milijono kvadratinį metrų, jo vertė viršija 810 milijonų rublių. Atjaunėja ir senamiestis. Paruoštas senamiesčio regeneracijos projektas, senieji namai restauruojami ištisais kvartalais.

Nuotraukoje: Dekoratyvinais augalais ir gelėmis puošia savo balkonus Lazdynų mikrorajono gyventojai.

DUNDA STAKLĖS...

Vilniaus liaudies meistrės Vėronikos Zaronskienės austų tautinių kostiumų kolekcija iškeliavo į Maskvą. Jie eksponuojami Visasąjunginėje nacionalinių muzikos instrumentų ir tautinių kostiumų parodoje, kuri surengta TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje.

Jau du dešimtmečius V. Zaronskienė audžia tautinius rūbus, juostas, rankšluosčius, lovatieses. Jos sukurtais drabužiais puošiasi profesionalūs atlikėjai, meno saviveiklininkai. Daugiausia tai gimtosioms vietoms — Suvalkijai — būdingi apdarai: gausiai marginti, įvairia-raščiai.

Retai nutildamos dunda staklės tylios Žiogų gatvelės name. Čia, kartu su liaudies meistre, gyvena V. Zaronskienės mama, prieš penkis dešimtmečius parodžiusi trylikametei dukrai pirmąsias audimo

paslaptis. Dabar ji, kaip ir kiti šeimos nariai — vaikai, anūkai, džiaugiasi kiekvienu nauju audėjos darbu.

V. Zaronskienės audiniai pelnė nemažai apdovanojimų respublikinėse, sąjunginėse liaudies meno parodose, su jais turėjo galimybės susipažinti Vengrijos, Prancūzijos, Japonijos gyventojai.

DAILININKAI — ŽEMDIRBIAMS

"Dailes" kombinato dailininkai nemažai kuria ir žemdirbiams. Per šių metų pirmąjį pusmetį dailininkė keramikė Gražina Bylienė Kaišiadorių paukštinkystės ūkio naujuose rūmuose sukūrė didelį keraminį pano, o dailininkė keramikė Birutė Purlienė Jonavos gamybinio susivienijimo rūmams puikias keramines plokštes, kurios papuošė rūmų interjerą.

Vilnis, 1985 sausio 17

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

For those who witnessed the film "The Day After" and were moved to join with others in seeking to avert a nuclear war, the recent TV scenes of the Union Carbide catastrophe in Bhopal India gave a far more realistic picture of nuclear holocaust.

Who can forget the scenes of the sheet-covered bodies of old and young, lying in the streets, while bent figures, draped in shawls, walked slowly down the long lines scanning the faces for their loved ones? Or who can forget the stooped old grandfather, whose work-worn, and gnarled hands tenderly removed some dirt from a loved infant's face just minutes before the grave diggers covered the entire body over with shovels of dirt? As terrible as was this worst industrial disaster in history, however, it still does not depict the total picture of a nuclear holocaust. There would have been NO ONE to search for survivors. And there would have been no doctors to even administer the probably ineffective eye drops to the blind.

The crime of Union Carbide in Bhopal should never be forgotten — nor forgiven. Over 2500 people died a most horrible death, while over 150,000 in a 25 square mile area will suffer permanent blindness, mental retardation and damage to livers, lungs, kidneys and reproductive organs.

The whole world was witness to this horrible chemical crime by Union Carbide, and it should spur the peace movement even more to abolish ALL CHEMICAL PLANTS in the United States and countries in Central and Latin America. There MUST BE AN END to this insane and mad arms build-up!

On December 11, the "Press Trust of India" issued a report that should shame even the most blasé. It stated that warfare experts from the UNITED STATES, BRITAIN and CANADA were in India to check out the potential use of methyl isocyanate in their arsenal of chemical weapons!! This would tend to substantiate the charge of those who claimed that Union Carbide was manufacturing NOT pesticides but nerve gas!

THE GENEROSITY OF THE INDIAN PEOPLE

On Friday, Dec. 7, when Union Carbide Chairman Warren M. Anderson arrived in Bhopal the government held him under house arrest while demonstrators outside chanted, "Hang him! hang him!" Luckily for Anderson, within SIX HOURS the U. S. State Department arranged for his release under a \$2,500 bond, and he was ordered to leave India immediately. He was even provided a security escort to the airport which speaks volumes for the gentleness of the people of India.

Anderson, to stave off criticism, and to polish the tarnished image of Union Carbide, offered the people of India a paltry \$850,000 in compensation. Then, evidently in an attempt to avoid damage suits, he increased the amount to \$1.8 million. A team of lawyers in W. Va., however, has entered a suit against the company in the amount of \$15 BILLION DOLLARS! The Indian government has, also, said it would bring a \$15 BILLION DOLLAR SUIT. Union Carbide in Bhopal and its other 13 plants in India should be taken over by the people!

The press praised the safety Vilnis, 1985 sausio 17

record of Union Carbide, but a different picture emerged from India. The plant at Bhopal was widely known to be unsafe, and in May, 1982, inspectors found that there were TEN deficiencies, including the defective MIC shut-off valve which caused the leak. It was also learned that there had been SIX accidents since 1978. In fact, there was a minor leak in the defective valve just four days before the catastrophe!

Despite the dangerous effects of the pesticides, Union Carbide made no effort to establish protective regulations, nor to warn the people of the hazards. The poor people, unknowingly, used unwashed pesticide drums to store water and to hold grain! When the alarm siren sounded at 2:30 a. m. most of the people were asleep. There had never been any evacuation drills and, so when the alarm sounded on December 3rd, the people ran TOWARD the plant thinking if it was a fire, they could help extinguish it.

INDIAN GOVT. CRITICIZED

Many survivors criticized local authorities for taking TWO HOURS before sounding an alarm AFTER the gas leak had been discovered. Another businessman complained that now they were receiving medicine, journalists and even a prime minister, but in the beginning when it really counted, the government did nothing.

A 30-year old shopkeeper said he fled 10 miles in the predawn darkness and could still smell the gas.

The most damning confirmation of Union Carbide's guilt was its recent admission that methyl isocyanate, the deadly chemical that escaped from the plant, is NOT essential to the manufacture of the plant's main product, a pesticide called SEVIN. Until 1978, Sevin was produced without methyl isocyanate, but a Union Carbide official explained that they decided to include it because it made the production of Sevin more "efficient" — that is, more profitable.

Experts say the fumes that drifted over Bhopal acts much like tear gas, but is much more potent. It causes a victim's lungs to fill with blood, drowning him, and less than a lethal dose can cause permanent eye damage and blindness. The fumes from one of three 15-ton underground storage tanks escapes for 40 MINUTES BEFORE THE LEAK WAS STOPPED, according to the Union Carbide managing director in India. This was not negligence. This was a crime of the worst sort.

ROBBING THE HOMELESS

I am never angered at the disclosure of the rare welfare cheat who cheats in order to keep a roof over her family's head — feed and clothe her children; but I am angered when government officials, with all their extra allowances, cheat the government of hundreds of thousands, and even millions of dollars by evading their rightful income tax. This is cheating the poor on welfare, the ADC families, the Social Security and Medicare recipients, the handicapped, the veteran's hospitals.

Rep. Ted Weiss — D-NY — sent a report of the Pentagon's misuse of funds for the homeless to his constituents in the Fall of 1984. A year ago, Congress provided the Defense Dept. with \$8 million to renovate some of the 600 vacant military buildings to be used as emergency shelters for the home-

less. The Defense Dept. with its budget of BILLIONS held back about \$7 million! Only ELEVEN percent of the money was spent on the program. The rest went for unrelated repairs for Army Reserve facilities.

In the meantime in cities like New York, Chicago, Detroit, the homeless spend nights riding the subways, sleeping in cardboard boxes under bridges, or beside stinking garbage cans, committing petty thievery so that they would be arrested and thus be able to spend a night in a warm police station. Is this what America was intended to be?

DR. BENJAMIN SPOCK— HUMANITARIAN

Many of our generation were raised by mothers who were followers of Dr. Spock's instructions on "caring for the young". His Baby books were to be found in the homes of many young mothers, especially. Nowadays, Dr. Spock, who could be spending his time in leisure for all his years of labor, is as busy as in his younger days. He has now taken on a more important role, however, that of a Peace activist.

Upon reading of Dr. Spock's arrest for the "umpteenth" time, Dr. Yuri Kunkiev, academician of the Ukrainian SSR Academy of Science, indignantly exclaimed, "It is the concern about the future of children, the future of mankind, that made this doctor a citizen of this country who will not reconcile himself with the bellicose policy of its present administration" to join the anti-war movement.

Laiškai

PALO ALTO, CAL.

As time goes on, I am feeling much, much better after my operation of open heart surgery November, 1983. Since then, I have been back in the hospital to regulate my heart beat. (The doctors stop the heart and start it beating again hoping this time it will beat in rhythm.) It's a scary procedure, since one is not sure the heart once stopped, will start again, but it did — and my heart rhythm is normal and hopefully will stay that way. But all these doctor visits are so time-consuming that there isn't much time for other activity. Fortunately, we are on the Kaiser Plan, which is a fixed monthly rate, otherwise my hospital/doctor bills would have been over \$40,000. The cost seems tremendous, but when one realizes the extent of the operation — that's awesome.

My mother (Antanina Staškus) is still holding her own. She still has a keen long term memory, but has trouble with short term — who came to see her, what she did yesterday, etc. Her eyes and ears are failing but, we still take her out to lunch several times a month.

My sister, Fran Laurence, never ceases to find new activities to become involved in. She is an active board member of the Senior Day Health Center in Palo Alto. She is on a committee seeking to build a Senior Health Care Center in South San Jose, where she lives. She does temporary office work, and still had time to go on an Elderhostel week this year in Alaska. She is quite a gal.

Eleanor Claras

KENOSHA, WIS.

John (her husband John Strich) has problems of swallowing. Again — good and bad days. I am

recuperating from a cold. I had a relapse, so it is taking longer. So far, mother (Monica Lucas) and Pauline (sister) are okay. Pauline earlier had a cold but finally licked it.

Please cancel the Vilnis for Mary Martuza, of Racine, Wisconsin. Eyesight is failing, etc. She informed me that Mathew Shedagis was hospitalized for a short period with a stroke. He died and was buried Dec. 8th. He often contributed to Vilnis.

Now, back to Mary Martuza. She is here in Kenosha in a nursing home.

For friends wishing to write to her, her address is:

Mary Martuza
c/o Woodstock Health Center
3415 Sheridan Rd.—Rm. 126
Kenosha, Wis. 53140

I visited her on Dec. 13th. She was in good spirits. Loves her room mate. Room mate's family is just as sweet. They took her out to a Christmas party as their guest.

Alvina Strich

ST. PETERSBURG, FLA.

Helen Pine and her husband were visitors at the Club Dec. 15th. They were on their way to Sarasota, Fla. on vacation. She paid her mother's (Helen Žukas of Johnson City, NY) and her own Vilnis renewals, and made a generous donation for her mother — \$80.00. Total checks enclosed for renewals and donations \$120.00. Helen Sharkey made her \$10 donation in memory of Joe Sharkey's death four years ago.

Things coming along okeh on Vilnis — slow but sure. Happy holidays.

Mary Brennan

LOS ANGELES, CAL.

Mieli draugai Vilniečiai, siunčiu \$200.00 money orderį. Prašau siųsti mano sūnui ir man "Vilni". Likę \$175, tai parama "Vilniai". Mano brolis gyvena Lietuvoje. Jo vardas Sarūnas Banakas.

Malonūs draugai, Naujųjų 1985-tųjų progą, linkiu geros sveikatos ir laimės jūsų atsakingose pareigose. Draugiškai,

T. Banakienė

BROOKLYN, N. Y.

Prisiunčiu čekį už \$35.00. Tai atnaujinimas "Vilnies" prenumeratos už 1985 metus. Likę \$25 — auka "Vilniai".

Visiems "Vilnies" darbuotojams linkiu sveikų, linksmy ir laimingų 1985 metų. Darbuokimės už taiką pasaulyje. Su pagarba.

Kostancija Rušinskienė

McCLEAN, VA.

Gerbiami Vilniečiai, prisiunčiu jums \$100.00. Tai bus \$10 už atnaujinimą "Vilnies", kuris pasibaigs 1985 kovo mėnesį. Aš parašiau sveikinimą Naujųjų metų progą. Jei bus klaidų atleiskit. Likusi \$80.00 tai auka "Vilniai" kad dar ilgai, ilgai gyvuotų.

Draugiškai,
Frank Mankousky

LAKE VILLA, ILL.

Gerbiami Draugai: — Noriu jums pranešti trumpai, kad mes abudu sergame. Aš išbuva dvi savaites ligoninėj. Dabar esu namie. Labai keistos ligos abiejų. Aš vis rūpinasi apie "Vilni" ir buva parašęs laišką jums, bet neturėjau progos pasiųsti į paštą.

Dabar gaunu daug gerų linkėjimų nuo draugų Žiemos Švenčių progą, bet negalėsiu jiems atsakyti. Todėl pranešu, kad žinotumėt. Jei-gu susveikisi, daugiau parašysiu.

Antanas ir Marijona Gabrys

Detroit, Mich.

Buvo svečių

Pas Teofilę Masieneį St. Clair Shores, Michigan, buvo atvykę svečiai iš Tar. Lietuvos. Lapkričio 13 d. iš Chicagos lankėsi Pranas ir Antoinette Vaitkai ir atvežė savo giminaitį iš Tarybų Lietuvos: Romą Vaitkų. Jis yra profsąjungos pirmininkas; gyvena su žmona ir vaikais Silutės mieste. Romas Vaitkus dirba melioracijos statyboj; sausina žemes ir stato namus. Svečiai buvo pavežioti po Detroito miestą ir aplankė Fordo muziejų, kuris svečiui iš Lietuvos labai patiko. Svečiai Detroito buvo tik dvi dienas.

Už dešimtys dienų, lapkričio 23 d. autobusu iš Chicagos atvažiavo į St. Clair Shores kiti svečiai: "Vilnius" redaktorius S. J. Jokubka, jo žmona Onytė ir jų viešnia Regina Žeronskaitė-Kačkuvienė iš Panevėžio, Tar. Lietuvos. Viešnia yra gydytoja; jos vyras Bronius Kačkus yra Panevėžio miesto meras. Jie turi sūnų Dainių, 23 m. amžiaus, marčią Dianą, anukę Mykolą, dukrą Miglę 17 m. amžiaus. Stefanija pavežėjo svečius po Detroito miestą, aplankė Detroito meno institutą ir Woodlawn kapinių mauzoliejų, kuriame amžinai miega Mikas (Detroitietis) Masys. Pas Masieneį pietavo svečiai, Mike ir Pat Stunskai, Petras Stasikaitis ir Birutė Vegeliūtė Jeske. Sekmadienį, lapkričio 25 d., svečiai dalyvavo Detroito Lietuvių klubo susirinkime ir pabendravo su klubiečiais. Po trijų dienų svečiai sugrįžo į Chicago.

Lakštutė Arizonoj

Iš laišku per žiemes šventes sužinojome jog viena Chicagos Lakštutė, Wanda Gaidam ir jos vyras Peter, paliko Chicago ir dabar gyvena Sun City, Arizonoj. Matyt oras ir nauja vieta jiems patinka, tik Wanda ilgisi savo draugų, ypatingai Lakštučių ir progos dainuoti. Ji dabar įsirašė ir pradėjo dainuoti Sun City moterų chore. Jau dalyvavo su choru kalėdų koncerte. Tikime jog Wanda Gaidam greitu laiku pradės dainuoti ir solo, kai choro mokytojas sužinos jos gabumus. Kurie nežinote, štai jos adresas: Wanda ir Peter Gaidam, 9847 Cedar Drive, Sun City, Arizona 85351.

Slaugymo namuose

Moterų Pažangos klubo narė Zuzana Dantienė buvo smarkiai susirgusi ir dabar randasi slaugymo namuose. Gruodžio 10 d. jai sukako 96 metai amžiaus. Ji sako, kad jai patinka tie namai, nes ją gerai prižiūri. Per kalėdų šventes jos dukrelė Adelė Gantz ir žentas ją atvežė į savo namus Trenton, Michigan, ir visa šeima linksmiai praleido keturias valandas. Nepamirškime Zuzanos; aplankykime ją arba pasiūskime jai laiškėlių bei kortelę: Mrs. Zuzanna Danta, Room 223, The Rivergate Terrace, 1414 Pennsylvania, Riverview, Michigan 48192.

Jau pasveiko

Visiems gerai žinomas klubietis "Laisvės" ir "Vilnius" skaitytojas bei remėjas VINCAS KIRVELA buvo smarkiai susirgęs. Lapkričio 29 d. Grace ligoninėje jis pergyveno didelę sunkią vidurių operaciją. Operacija gerai pavyko ir Vincas dabar sveiksta savo gyvenamoj vietoj — pas Chuck ir Minnie Tvaską. Gruodžio 23 d. Vincas kirvela jau dalyvavo Klubo susirinkime.

Mirė lietuviai

Per žiemes šventes iš laišku sužinojome, jog mirė du žinomi lietuviai. Antanas Yurkus mirė liepos 4 d. Keturis metus jo

dukrelė Mary Yurkiūtė Daltuva prižiūrėjo tėvelį savo namuose. Keturius metus jis nepasikėlė iš lovos. Antanas Yurkus mirė sulaukęs 90 metų amžiaus.

Rugpjūčio 7 d. mirė Peter Mackavich, sulaukęs 91 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Charles R. Step laidotuvių namuose. Laidotuves tvarkė jo dukrelė Ellen Rasko.

Priešmetinis susirinkimas

Detroito Lietuvių klubo priešmetinis susirinkimas įvyko gruodžio 23 d. Klubo patalpose, 4114 W. Vernor Highway, Detroit. Kadangi nariai buvo pakviesti į šį susirinkimą laiškais, susirinko daug narių. Buvo išrinkta valdyba ateinantiems metams. Kadangi šių metų valdyba sutiko dirbt per šiuos metus, tai valdyboje 1985 metais bus pirmininkė St. Masytė, vicepirmininkas Tony Vasaris, užrašų raštininkas John Smith, finansų raštininkas Servit Gugas, išdininkė Birutė Jeske, trustistai Chuck Tvaska ir Kęstutis Garelis, maršalka Mike Stunskas. Garbė priklauso valdybai, kad ji gerai ir daug dirba. Namus prižiūri ir pataiso Kęstutis Garelis ir per pastaruosius kelius metus sutaupė Klubui pinigų dirbdamas nemokamai. Po susirinkimo dalyviai buvo pavaišinti žieminių švenčių dovana. Prie gėrimų patarnavo John Smith ir Tony Vasaris, virtuvėje prirengė ir patarnavo Antonette Garelis su pagalba Emma Rye ir Pat Stunskas. Nariai ilgai bendravo po susirinkimo.

Stefanija

St. Petersburg, Fla.

Klubo parengimas

Klubo parengimas įvyko gruodžio 15 d. Svečių atsilankė daug, kaip vietinių, taip turistų. Pavalgius pietus, žinių pranešėja pranešė, jog turime turistų-svečių iš Ohio, New Yorko, Kanados, Connecticut.

Buvo malonu susitikti su gydytoju Pine ir jo žmona Elena (Zukaitė), iš Columbus, Ohio. Aš Elena pažįstu seniai, dar kai ji gyveno Binghamton, N. Y. Elena yra gera pianistė. Daug kartų man yra akompanavusi koncertuose. Jiedu "Vilniai" paauskavo \$80 ir užmokėjo už dvi prumeratas — savo ir mamytės.

Programa

Antra valandą po pietų prezidentas Valis Bunkus pasveikino svečius ir pakvietė kanadietę dainininkę Lynn Dechaumt, kuri sudainavo kelias dainas angliskai ir pora prancūziškai. Publikai labai patiko. Stays Kuzmickas sudainavo dvi dainas, vieną skyrė Elenai Pine, akompanavo Elena Janulytė.

Paskui buvo pakviesta Elena Pine tarti žodį. Ji susirinkusius pasveikino ir visiems palinkėjo geros sveikatos, ir kad palaikytumėm Klubą dar daug metų. Choras šį kartą sudainavo šešias dainas.

Prezidentas padėjo solistei Lynn Dechaumt, S. Kuzmickui, choristams, mokytojai E. Janulytei, gospadinėms už skanius pietus ir kvietė visus atsilankyti kitą šeštadienį.

Ligoniai

Sunkiai susirgo Adolfas Shulc, tebeserga Richard Janulis, Vera ir Al Ziuzel, Helen Dobrow.

Draugijos parengimas

Gruodžio 22 dieną įvyko Lietuvių Literatūros Draugijos parengimas. Diena buvo graži, publikos atsilankė daug, mat, jau pradėjo į Floridą atvažiuoti.

Pavalgius pietus žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, jog

turime daug turistų iš Illinois, New Yorko, Connecticut, Massachusetts, Michigano valstijų, taip pat ir vietinių. Buvo linksma matyti draugus Verą ir Al Žiurius jau susveikusius. Draugė D. Mikalajūnienė dar serga, bet per "Vilnius" vajininkę Merry Brenan pasveikino mus visus su šventėmis.

Programa

Antrą valandą po pietų pirmininkas Stays Kuzmickas publiką pasveikino su Kalėdų šventėmis, palinkėjo visiems geros sveikatos, sėkmės per ateinančius metus. Po to pakvietė Eleną Juškevičiūtę. Ji taip pat visus pasveikino, palinkėjo geros sveikatos, o ypač kad pasaulyje būtų taika. Tenka pasakyti, jog Elena ir jos sesutė Amilija Young kasmet atvyksta pas mus žiemavoti.

Paskui pakvietė detroitietį Check Tvaską, kuris palinkėjo nuo savęs ir detroitiečių linksmų švenčių ir laimingų Naujų metų. Kai pas mus atvažiuoja Tvaska, visuomet atveža skanių grybų, ko mes Floridoje neturime.

S. Kuzmickas šį kartą sudainavo dvi dainas, akompanavo Elena Janulytė, publikai labai patiko. Prie to Elena Janulytė padeklamavo eilėraščių, kurį pati parašė. Choras sudainavo šešias dainas, S. Kuzmickas atliko ir "We Wish You a Merry Christmas".

Baigiantis programai pirmininkas padėjo gospadinėm V. Kuzmickienei, S. Dereškai ir H. Habalai už skanius pietus, dainininkams, mokytojai ir publikai už atsilankymą.

Choro veikimas

Mūsų choras laikosi labai gerai. Choristai susirenka į repeticiją kiekvieną penktadienį, mokytoja Elena Janulytė visuomet prirengia naujų dainų ir gerai mokina. Mes choristai nesame jaunuoliai. Mūsų jauniausias choristas jau arti 65 metų, seniausias arti 85 metų amžiaus. Tačiau visi lankosi į repeticijas ir gerai dainuoja.

Turim gerų choro rėmėjų. Jie sako, nebegalim dainuoti, tai paremsime kiek išgalim, kad choras gyvuotų ir linksmintų su daina.

1985 metams išrinkom naują valdybą: pirmininku Stasį Kuzmicką,

Atviras laiškas "Vilnius" redakcijai

Gerb. draugai:

Niekad nemaniau, kad pas mane ateis pasitarti mūsų miestelio namų pirkimo ir pardavimo (Real Estate) firmos savininkas, senosios kartos lietuvis. Nežinau ar jis tebevaldo tą firmą ar pervadė savo sūnui, čia Amerikoje gimusiam ir augusiam, bet firma dar tebesivadina jo vardu.

Iki šiol niekad su juo nebuvau susitikęs asmeniškai. Pažinojau jį tik iš matymo, niekad negirdėjau, kad jis aukotų reorgams bei "laisvintiems" Lietuvą dypukams, bet dažnai per jo ofiso vitrinos langą matydavau pas jį prie rašomojo stalo sėdintį parapijos kunigą. Iš parapijiečių kartą girdėjau, kad jis bažnyčiai paaukojo auksinę Kristaus mūką. O kai šią vasarą užgirdau, kad jis išvyko su turistine grupe į Lietuvą, maniau pasiteisino mano spėjiojimas. Grįžęs iš Lietuvos tuoj kaip mat susitarė su kunigu organizuoti parapijinę šeštadieninę lietuviukams mokyklėlę, ir kad jis ją finansuos. Šį rudenį mokyklėlė ir pradėjo veikti, vadovybėje iš Chicagos atvykusio, buržuaziniai laikais Lietuvoje buvusio mokytojo.

Štai, anądien mano nuostabai jis atėjo pas mane į namus. Pradžioje drovėjaisi prieš tokį turtingą žmo-

protokolų sekretore V. Bunkiene, finansų sekretore E. Repečkienė, išdininke S. Dereškienė, Gaidų komisija: S. Kuzmickas, S. Dereškienė ir mokytoja Elena Janulytė.

Kurie mėgstate dainuoti, prašau, ateikite pas mus. Pamokos vyksta kiekvieną penktadienį, 1 val. po pietų Klubo salėje, 314-15 Ave. S., St. Petersburg.

Choro parengimas

Gruodžio 29 d. Klubo salėje įvyko choro parengimas. Diena pasitaikė labai graži, 85 laipsnių temperatūros. Publikos prisirinko pilnutėlė salė.

Dvyliką valandą valgėm pietus. Žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, kad turime daug svečių, jų tarpe iš Kanados Valeriją Masieneį, kuri kiekvienai metai atvyksta pas mus praleisti žiemą. Čekoslovakų turėjome net 50 vyrų ir moterų. Mes su jais gražiai sugyvename.

Programa

Po pietų pradėjom programą. Pirmininkas S. Kuzmickas pasveikino visus su Naujais metais. Tarp kitko jis minėjo, kad 1985 metais būtų taikos metai, tautų draugystės metai. Linkėjo, kad 1985 metais karo pabaisos nedrumstų žmonių gyvenimo, linkėjo visiems laimės, sveikatos, daug saulėtų dienų.

Po to, Kuzmickas pasikvietė žmoną ir abu sudainavo tris daineles. Elena Janulytė pasveikino visus, padeklamuodama eilėraščių, kurį parašė ji pati. Choras be kitų kelių dainų sudainavo ir naujametinę dainą "We Wish You a Happy New Year". Sudainavo labai gražiai.

Turėjom gerą orkestrą "Sweet-hearts", kuris gerai grojo. Buvo malonu matyti šokančią ir besilinksmančią publiką.

Pasibaigus programai pirmininkas padėjo choristams, mokytojai Elenai Janulytei, gospadinėms V. Kuzmickienei, S. Dereškai, Helen Habalai už skanius pietus, visiems darbininkams už gerai atliktą darbą, publikai už atsilankymą.

Mūsų choras turi vieną koncertą per metus. Buva turiningi šaunūs jo koncertai. Už tai jam didelis bravo.

S. K.

gu. Tačiau šnekantis, po valandžiukės pasirodė, kad jis žmogus kaip žmogus, mano varžymasis kaip mat atslūgo ir jis ėmė pasakoti ko atėjo. Visu pirmą papasakojo, kad neapsakomai patenkintas kelione į Lietuvą. Matęs ne tik pagrazėjusią Lietuvą, o ir žmones daug žmoniškiau gyvenančius negu jis paliko, kai dar pirm I Pasaulinio karo vyko į Ameriką. Niekad netikėjęs, kad Lietuva ir žmonių gyvenimas taip pasikeis į gerąją pusę.

— Turiu du anūkus, — jis pasakojo, — noriu, kai baigs "high-school", kad vyktų išsimokslinti į Vilniaus universitetą, bet nė vienas nemoka lietuviškai, namuose tėvai šneka tik angliskai, o aš kai šneku į anūkus lietuviškai, jie juokiasi iš manęs.

Ir ėmė pasakoti, kodėl jis prie parapijos įkūrė šeštadieninę lietuviukams mokyklėlę. Girdi:

— Iš Chicagos išrašiau lietuvių mokytoją ir jis man garantavo, kad per tris žiemos šeštadieniais išmokys lietuviškai ne tik mano anūkus, o ir kitų dypukų vaikus, nešnekančius lietuviškai.

Ką gi, pritariau ir pagyriau, kad padarė gerą dalyką įkurdamas lietuvišką vaikams mokyklėlę.

— Ne koks dalykas, — jis lyg ėmė aimanuoti, — niekas iš tos

Nukelta į 11 pusl,

Vilnis, 1985 sausio 17

Atkelta iš 10 pusl.

mokyklėlės neišeis, tik sugadins vaikų protelius.

— Kaip tai! — aš nustebau.

Pasirodo štai kas. Jis pats buvo nuėjęs į mokyklėlę pasiklausti vienos pamokos, kaip tas mokytojas vaikus mokina lietuviškai. Ir pradėjo pasakoti:

— Be mano anūkų klasėje buvo apie 10 tokių pat cyplių. Mokytojas paklausė vaikų, ar jie žino kas yra miškas. Vaikai išvertę akutes klausosi ir nė vienas nežino kas yra miškas. Paskui mokytojas paklausė, keli medžiai yra miške. Vaikai dasiprotėjo ir ėmė visi pasakoti, vieni lietuviškai kiti angliškai, kad miške yra daug medžių.

Paskui mokytojas ėmęs vaikams lietuviškai pasakoti, kad yra gražių miškų ir iškirstų sudarkytų, kad žmogui net baisu ešą įkišti į juos nosį. Toliau mokytojas ėmęs pasakoti vaikams, kad anksčiau Lietuvoje buvę labai gražūs miškai, bet dabar, rusų okupuotoje Lietuvoje, miškai iškirsti, sudarkyti, baisu ir pro juos praeiti.

Mane iškrėtė šaltas prakaitas, norėjau mokytojui sušukti, vaikams girdint, meluoti, bet susilaukiau, — mano svečias nesulaukdamas nervinosi, — ar tai nežagimas vaikams proteliui. Prieš kečius mėnesius buvau nuykęs į Lietuvą ir savo akimis mačiau, kad dabar Lietuvoje miškai daug gražesni negu buvo anksčiau! Ir kas dabar man daryti!?

— Rimtas reikalas, bet nieko negaliu patarti, — jam pasakiau.

— Lengviausiai galiu nutraukti mokyklėlei subsidijas, bet visas svietas pradės juoktis, kad subankrutavau.

Nieko aš jam negalėjau pasakyti. Tačiau šnekantis visgi priėjom išvados kad anūakai reikia ištraukti iš mokyklėlės ir leisti pas paprastą žmogų mokyti tik lietuviškai kalbėti, rašto išmokys nuykęs į Lietuvą, o kad žmonės nesijuoktų, jog realistai subankrutavo, vianausoti mokyklėlės išlaikymą iki pavasario, kol užsibaigs mokslo metai.

Tai matote, mielieji, kokių bėdų aš turiu.

Skaitytojas

Tarpe mūsų

— Norim palinkėti atšventusiems savo gimtadienius gruodžio mėnesį šiems skaitytojams ir draugams: Alicei Jonikienei, minėjusiai 90-tą gimtadienį gruodžio 11 d., Antonetos ir Frank Vaitkų dukrai Dolores Obirak, minėjusiai tą pačią dieną ir jos tėvui, minėjusiam gruodžio 19 dieną, Tex Zembraičiui, minėjusiam 80-tą gimtadienį gruodžio 15 dieną.

— Šių metų sausio 29 dieną savo 75-tą gimtadienį minės Jonas Pateckas, vasario 2 d. savo 93-čią gimtadienį minės Antanina Staškus, kuri jau keleri metai randasi slaugymo namuose. Jai laiškas eina dukters adresu: Mrs. Antanina Staškus, c/o Eleanor Claras, 235 Greenmeadow Way, Palo Alto, Ca. 94306.

— Gruodžio 14 d. telefonu paskambino Mrs. Mazeika, palinkėjo linksmų švenčių. Mrs. Mazeika jau virš 90 metų amžiaus, per daug metų slaugo savo invalidę dukrą, kuri negali pavaikščioti, nemato, negirdi, nešneka ir reikia ją pamaitinti, pati negali. Tiesa, valdžios slaugė ateina keturis kartus per savaitę padėti, bet motinai vistiek neapsakomas vargas. Prie to, ir jos žentas iš ligoninės parėjo namo, jį irgi reikia prižiūrėti. Jos adresas: Mrs. Marcella Mazeika, 8807 West Vilnis, 1985 sausio 17

Lotus Drive, Hickory Hill, Ill. 60457.

— Connie Kurpeikis, ilgus metus gyvenusi 4011 S. Talman, kur prižiūrėjo sulaukusį senatvės A. Griną. Dabar Mrs. Kurpeikis gyvena pas savo dukrą ir žentą Joe Kenstavičių, kamuojamą sunkaus artrio. Jos adresas dabar: Mrs. Connie Kurpeikis, 4836 West 122nd St., Alsip, Ill. 60658.

— Jonas Feiza, dažnai rašinėjantis apie Cicero lietuvius, pranešė, kad susirgo Mary Montvilas ir paguldyta ligoninė. Moterų kultūričių susirinkime visos buvusios Klubo narės susirinkime pasirašė po užuojautos laišku ir pasiuntė jai. Jos adresas: Mary Montvilas, 1918 S. 56th Ct., Cicero, Ill. 60650. Telefonas 863-4393.

— Uršulė Juodaitienė, gyvendama pas savo dukras Ruth Cogler ir Olga Martin, dažnai joms sakydavo, kai nebepajėgsite manęs prižiūrėti, perkelkite į slaugymo namus, kuriuose ilgus metus buvo jos velionis brolis, miręs 1978 gruodžio 5 d. Kadangi ir dukrai Olga Martin sveikata sušlubavusi, Juodaitienė ir tapo perkelta į tuos slaugymo namus. Jos adresas: Mrs. Ursula Juodaitis, Parkside Gardens Nursing Home, 5701 W. 79th St., Burbank, Ill. 60459, Room 106. Lankymo valandos nuo 10 v. ryto iki 7 vakaro.

— Dėkoju skaitytojams ir draugams, kurie švenčių proga atsiuntė sveikinimus.

— Antanui Litvinui buvo truputį nuostabu, kad jis negavo bonkos konjako per savo 70-ąsias gimimo metines lapkričio 23 d. Tačiau Jonas Feiza jo nuostabai gruodžio 20 d. į darbą atnešė jam bonką. Žinome Litvino sąmojų, girdi, kodėl neatnešė per mano vardo dieną, Feiza jam atšovė, o kodėl tu man neatnešė per šv. Jono dieną.

— Antano Litvino pusseserė Birutė Maziliauskienė, gyvenanti Šilutėje, prašo per laikraštį pusbroliui Antanui Litvinui padėkoti už užprenumeravimą "Vilnies" 1983-1984 metais. Nellie

Nepavėluokite užsiregistruoti

Šiais metais "Vilnis" organizuoja dvi turistines grupes pasisvečiuoti Tarybų Lietuvon. Pirmoji grupė išvyksta iš Chicagos birželio 3 d., kuri susidės net iš 45 ekskursantų.

Antroji grupė išvyksta iš Chicagos liepos 14 d., o Vilniuje bus 16 d. Ji susidės iš 35 asmenų. Ši grupė turės progos dalyvauti Vilniuje dainų šventėje.

Kurie norite vykti su "Vilnies" grupe, patartina nieko nelaukus užsiregistruoti, kitaip gali pristigti vietų. Vilniėtė

Smagu matyti sveikstantį V. Bogden

Laikraščio "Vilnies" direktorių tarybos pirmininkės Estelle Bogden vyras Vincas prieš keletą mėnesių buvo rimtai sunegalavęs širdimi. Net kelis kartus turėjo reikalų su ligonine, kelias dienas turėjo pagulėti stropois priežiūros kambaryje. Kaip žmona, artimieji bei bičiuliai ir draugai buvo rimtai susirūpinę.

Vincas ligą nugalėjo. Jau dažnai Vincas atvyksta į Chicagos pažangių lietuvių sostinę Bridgeportą, užsina į "Vilnies" įstaigą... iš visko atrodo gerai. Vincas yra asitringas meškeriojas. Tenka laukti, atėjus vasarai, kaip ir anksčiau būdavo, atliekamam laiku vyks į paežeres bei paupes galabinti besių, lydekų ir kitų žuvelių. X.

KULTURIEČIŲ SUSIRINKIMŲ PERTRAUKA

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių 1984 m. paskutinis susirinkimas įvyko gruodžio 18 d. Jame buvo draugiškas pasivaišinimas žiemos švenčių proga. Prieš pasivaišinimą draugijos sekretorė pranešė, kad drg. Emilija Drobienė, gyvenanti St. Petersburg, Fla., paskambinusi ir paprašiusi pasveikinti draugijos nares ir palinkėti dirbti pažangos labui. Be to, ji norinti pavaišinti nares savo 90-jo gimtadienio proga, kurį atžymėjusi gruodžio 3 d. Ji priminė, kad esanti draugijos narė nuo jos susiorganizavimo. Dabar gyvena Floridoje, negali lankyti susirinkimų ir dirbti jos labui, tai nors pavaišins nares. Jos vardu parūpinta tortai ir stipresnių bei minkštesnių gėrimų. Viso gero tam reikalui išleista \$20. Narės besivaišindamos reikė padėką drg. E. Drobienei už vaišes ir linkėjo dar daug gimtadienių sulaukti ir būti sveikai. Vaišes paruošė A. Vaitkienė, P. Malinauskienė ir kitos narės.

Po vaišių ir visų linkėjimų pradėtas draugijos susirinkimas, kurį atidarė draugijos pirmininkė A. Baitkienė 1 val. po pietų.

Perskaitytas protokolas ir priimtas kaip skaitytas.

Valdyba raportavo, kad rūpinasi draugijos reikalais ir pažangia veikla. Įdėjo sveikinimą į spaudą žiemos švenčių proga, užmokėdama \$25.

Pranešta, kad drg. A. Copin randasi ligoninėje, kur pergyveno sėkmingą operaciją. L. Matuzienė grįžo į slaugymo namus, bet sveikatoje gana silpna, A. Butkis per-

gyveno kojos operaciją, bet kaip ji jaučiasi, rašant nebuvo žinoma. Palinkėta visoms ligonėms sėkmingo pasveikimo.

Nutarta kovo mėn. 19 d. laikyti pirmas 1985 m. susirinkimas, kuriame tinkamai atžymėti Tarptautinės Moters dieną. Kalbą pasakyti pakviesta J. Marazienė. Valdybai palikta pasirūpinti menine programa. Taipgi turėti draugišką pasivaišinimą.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: E. Drobienės, E. Bogden, M. Vasiliauskiene, E. Deofus, A. Jonikienės, P. Malinauskienės, H. Bordner. Palinkėta joms ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Šios narės apdovanojo draugiją: po \$5 Ona Jokubauskienė, Nellie De Schaaf, Estelle Bogden, Petronelė Malinauskienė; po \$2 A. Parada, Stelle Chapas, Eva Sankus, Isabelle Peters, Valerija Samuolis. Eva Sankus iškepė skanaus pyrago. Po susirinkimo dar gauta laišku nuo drg. A. Dočkienės \$10. Už likusį maistą gauta \$18. Viso įplauk *58, neskaitant duoklių.

Susirinkimą uždarė tvarkos vedėja A. Vaitkienė 3 val. po pietų. Primenu, kad sekantis susirinkimas bus kovo 19 d., 12 val. diena, "Vilnies" salėje. Visos būkite!

Beje, "Vilnies" vartininkė pranešė, kad dirbanti, kiek sąlygos leidžia, bet tikisi, kad narės dar daugiau padės, jei norime laimėti vartininkų sąrašą pirmaujančią vietą. Narės pasižadėjo daugiau padėti. Sekr. J. M-nė

Atsiuntė iš Lietuvos saldinių

Prieš kurį laiką Chicagoje lankėsi maloni viešnia iš Vilniaus, gydytoja Nijolė Tiliene. Neilgai ji čia viešėjo. Vos keletą dienų, bet paspėjo susipažinti, nors paviršutiniškai, su Chicagos miesto gyvenimu, aplankė lietuvių istorines vietas, laikraščio "Vilnies" įstaigą.

Ryšium su Žiemos šventėmis ir Naujametiniu sveikinimu Nijolė Tiliene naujiems savo pažistamiems Chicagoje: Nellie De Schaaf, Jonui Peteckui, Julijai ir Marytei Urbikams per Anna ir S. J. Jokubkas paštu atsiuntė iš Lietuvos lietuviškų saldinių su geriausiais linkėjimais laimingų 1985-tų metų.

Tenka pažymėti, kad floridietė plačiai žinoma pažangietė Elena Sarkiūnienė yra Nijolės Tilienes teta, ji čia ir buvo iškvieta į asmeninę vizą ilgesniam laikui, Pasinaudodama šia reta proga Nijolė buvo nuykus į Kaliforniją, iš Kalifornijos atvyko į Chicago, iš Chicagos į Washingtoną, New Yorką. Iš New Yorko grįžo atgal į Floridą ir iš ten per Kanados Montrealį į savo miestą, Lietuvoje Vilnių. X.

Suskambės vestuvių varpai

Mūsų mielos bendradarbės Julijos Urmonienės vyresnioji anūkė Dawn Wrobel, tai yra Virginijos ir Walter Wrobel dukra ruošiasi susituokti su Robert Maison. Abu jaunuoliai yra aukšto išsilavinimo, baigę universitetus ir dirba atsakingus valdžios darbus. Vestuvės vyks vasario 5 d.

Linkėtina būsimiems jaunavedžiams pavyzdingo, gražaus ir sveiko gyvenimo, o močiutei Julijai, jos tėveliams, džiaugtis jaunos poros gražiu ir pavyzdingu gyvenimu. Senė

SVEIKINA KULTŪRIETĖS

Drg. A. Dočkienė parašė laiškučių Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos sekretorei ir nusiškundė, kad negali autobusais važiuoti, nes kojos nelabai tvirtos, o nėra galimybių gauti kitokią transportaciją. Laiške įdėjo \$10 ir sveikina kultūrietes ir linki dirbti, kurios dar pajėgios pažangos labui, o ypatingai vesti kovą prieš branduolinio karo rengėjus, kad išgelbėjus pasaulį nuo sunaikinimo.

Antroji draugijos narė, tai drg. Konstancija Kurpeikienė skambino telefonu ir prašė pasveikinti kultūrietes ir palinkėti geros sveikatos 1985 metais ir ji persikelia gyventi toliau nuo Chicagos pas savo dukrą ir žentą Kenstavičius ir važinėti į susirinkimus jau nebegalės tai prašė pasveikinti visas ir palinkėti geros sveikatos ir dirbti pažangos labui.

Dėkui už linkėjimus. Labai gaila, kad vis daugiau ir daugiau nusiškundimų girdime, kad negali dalyvauti mūsų susirinkimuose. Kultūrietė

Smagi žinutė iš Arizonos

Gavau laiškučių nuo mielos lakštutės Vandutės Gaidam ir jos vyro Petro, kuriame jie rašo, kad jau apsiprato naujoje kolonijoje ir susitvarkė. Vandutė pradėjo dainuoti tenyškščiam chore. Sako, kad choras skaitlingas dainininkais, bet ji ar tik nebus iš visų dainininkų jauniausia.

Dar pažymi, kad nežiūrint, jog choro nariai pagyvenę žmonės, bet turi puikius balsus ir labai draugiški.

Iš Vandutės laiško matyti, kad ji jau baigia ten "prigytę" ir vargu pas mus begrįš. Linkėta jiems daug sėkmės naujoje kolonijoje. Vistiek norėčiau, kad ji persitkarčiais prisimintų mus. J. M-nė

Kaip eina "Vilnies" vaju?

Nuo gruodžio 15-os iki gruodžio 28-os

Nors sanpetersburgietė vadininkė Mary Brennan yra naujokė, pirmą kartą stojo dirbti vajuje, bet galima ja pasidžiaugti, šį kartą laimėjo net 360 punktų. Veteranė vadininkė Julia Marazienė irgi gerai pasistūmėjo — 580 punktų. Kitos vadininkės irgi dirbo. Per raštinę šį kartą laimėta 266 punktų.

Naujų skaitytojų, vieną į Lietuvą gavo J. Marazienė, per raštinę irgi užsiprenumeravo vienas.

Vadininkai išsirikiavo taip:

	Punktų
MARY BRENNAN—St. Petersburg, Fla.	1880
JULIA MARAZAS—ALMK Drg.	1680
ST. MASYTĖ—Detroit, Mich.	1100
VIOLET TRASK-TARAŠKIENE—San Francisco, Cal.	700
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	360
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	80
OFFICE	1700

Trys metai be Jono Mažeikos

Jonas S. Mažeika

Rodos dar taip neseniai drg. Jonas Mažeika buvo su mumis ir rūpinosi "Vilnies" reikalais, taipgi įvairiomis organizacijomis, o štai sausio 18 d. bus 3 metai, kai negailestingoji mirtis išskyrė jį iš mūsų visiems laikams. Velionis atvyko į šią šalį 1907 metais ir visą savo gyvenimą skyrė pažangaus judėjimo labui. Tik ką atvykęs stojo į tuolaikinę Socialistų Sąjungą, o susiorganizavus Komunistų Partijai jis buvo jos nariu iki sustojo plakusi jo kilnioji širdis. Chicagoje buvo vienas iš veikliausių lietuvių minėtos partijos narių.

Nesistengsiu sužymėti jo atliktus didelius pažangos labui darbus, nes tam reikėtų ištisos knygos, o ne trumpo raštelio. Tik pasakysiu, kad atėjus skaudžiai įvykio diena noriu pasidalinti mintimis su draugais.

Bendražyge

EVA SANUS PARĖMĖ "VILNI"

Kultūričių susirinkime drg. Eva Sankus pasimokėjo už laikraščio prenumeratą ir dar įteikė \$8 paramos. Ji tai padaro dažnai.

Nuoširdus jai dėkui už nepamiršimą laikraščio "Vilnis".

"V." Vadininkė

Prieš 20 metų mirė Martynas Bacevičius

Šių metų sausio 13 d. sukako 20 metų nuo mirties nuoširdaus pažangiečio ir daug prisidėjusio su darbu ir raštais prie "Vilnies" gyvavimo drg. Martyno Bacevičiaus. Jis dirbo "Vilnies" administratorium. Taipgi padėjo savo raštais redakcijoje. Išvykęs iš Chicago ir apsigyvenęs La Porte, Ind., ūkininkauti, bet nuo "Vilnies" ne nutolo. Daug rašė. Jo mirtis skaudžiai atsiliepė į laikraščio kolektyvą.

Nors jau 20 metų, kai jo nėra mūsų tarpe, bet jo gražūs darbai tebėra neužmiršti ypatingai tu, su kuriais jis kartu dirbo. Vilniė

Nesėkmės lydi Daratėlę Muralienę

Gavome laiškutį ir žiemos švenčių sveikinimą nuo mielos muzikės ir buvusios chorų vadovės drg. Daratėlės Muralienės. Ji rašo, kad jau atžymėjusi savo 71-sius amžiaus metus. Vis tikėjosi susveikti ir vėl greitai bėgioti, bet taip nėra. Kritusi, sužeidusi galvą ir kelį, šonkauliai įlūžę. Teko pabūti ligoninėje.

Laiške įdėta piniginė perlaida \$10 už sveikinimą.

Gaila, kad mielai drg. Daratėlei taip nesiseka ir dar jauname amžiuje tenka atsiskirti nuo veikimo.

Senė

M. KIRSTUKIENĖS SVEIKINA VILNIEČIUS

Drg. M. Kirstukienė nusiskundė, kad negali atsilankyti į Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimą, taipgi dėl pašlijusio regėjimo jau negali skaityti laikraščio, tai labai darosi nuobodu. Tačiau dažnai paskambina draugėms ir pasiteirauja, kas veikiama ir kaip gyvena jos buvę bendražygiai organizacinėje veikloje.

Besikalbant pasakė, kad kovo 23 d. atžymėsianti savo 95-tąjį gimtadienį. Ji prašė pasveikinti visus vilniečius, o ypatingai kultūrietes ir palinkėti visiems geros sveikatos ir dirbti pažangos labui. Vilniė

ADELĖ COPIN PERGYVENO SĖKMINGĄ OPERACIJĄ

Nuoširdi pažangietė, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos ir kitų organizacijų narė drg. Adelė Copin, gruodžio 22 d. grįžo iš ligoninės, kur pergyveno sėkmingą operaciją. Ligoninėje išbuvo 7 dienas.

Gydytojas užtikrino, kad viskas pavyko gerai ir ligonei negresia jokia tolimesnė nesveikata. Tai smagi žinia. Reikia tikėtis, kad neužildo vėl matysime ją pažangių organizacijų susirinkimuose bei renginiuose. Vilniė

MIRĖ LIETUVIAI

Gruodžio 15 d. mirė Petras Malėta, gimęs Lietuvoje, Rokiškio apskr., Obelių valsčiuje. Amerikoje gyveno 34 metus Brighton Parke.

Gruodžio 18 d. mirė Bronius Draugelis, sulaukęs 89 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 35 metus. Gyveno Marquette Parke.

Gruodžio 20 d. mirė Kazimiera Neimanienė-Rimkevičiūtė, sulaukusi 83 metų. Gyveno Chicago, Ill.

Gruodžio 20 d. mirė Louis Pultin, sulaukęs 90 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 70 metų. Gyveno Brighton Parko apyl.

Gruodžio 20 d. mirė Janina Rūgytė Račkauskas, sulaukusi 80 metų. Gyveno Chicago, Illinois.

Gruodžio 20 mirė Juozas Ivašauskas, sulaukęs 77 metų, gimęs Lietuvoje, Alytuje. Amerikoje išgyveno 35 metus. Gyveno Marquette Parko apyl.

Gruodžio 22 d. mirė Jonas Karalius, sulaukęs 74 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 35 metus. Gyveno Marquette Parko apyl.

Gruodžio 26 d. mirė Ona Blekienė-Asimavičiūtė, sulaukusi 63 metų, gimusi Lietuvoje, Zarasų apskr., Salako parap., Čepeliškių kaime. Amerikoje išgyveno 28 metus. Gyveno Marquette Parko apyl.

Su Naujais Metais

Nuoširdžiai sveikiname "Vilnies" kolektyvą, bendradarbius, skaitytojus ir draugus.

Linkime stiprios sveikatos ir kuogeriausios sėkmės Jūsų kilniame darbe. Lai būna Taika ir Tautų Draugystė!

ALDONA ir POVILAS ALEKNAI
Seminole, Fla.

Su Naujaisiais Metais

Sveikinu visus gimines, draugus, pažįstamus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkėdama visiems sveikatos ir laimės gyvenime. Taipgi kad būtų taika pasaulyje.

VIOLET TARAŠKIENĖ
San Leandro, California

Žiemos švenčių proga

Sveikinu visus savo gimines, asmeninius ir idėjos draugus Tarybų Lietuvoje ir Amerikoje.

Visiems linkiu geros sveikatos ir daug saulėtų dienų.

HELEN PAJŪNAS

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujų Metų proga

"Vilnies" personalą, visus draugus bei drauges ir pažįstamus čia Amerikoje ir Lietuvoje.

Linkiu visiems geros sveikatos, sėkmės. Ir daug saulėtų dienų. Lai žydi pastovi taika ir draugiškas visų tautų sugyvenimas.

ELIZABETH [VILKAITE] REPSHIS

Su žiemos šventėmis ir Naujaisiais metais

Sveikiname visus gimines ir draugus Lietuvoje ir Amerikoje. Linkime geros sveikatos ir daug sėkmės 1985 metais kovojant už taiką pasaulyje.

JOANA GRIGAS ir šeima
7714 Hazelnut Dr.
Newark, Cal. 94560

Vilnis, 1985 sausio 17

SVEIKINIMAS

Naujųjų 1985-tųjų Metų proga

Nuoširdžiai sveikiname mylimus gimines, tautiečius, bičiulius Tarybų Lietuvoje bei Amerikoje. Taip pat sveikiname "VILNIES" personalą, rėmėjus, vadininkus ir korespondentus. Linkime visiems laimingų Naujų Metų, tvirtos sveikatos ir giedros nuotaikos asmeniniame gyvenime. Lai gyvuoja taika ir tautų draugystė visame pasaulyje!

VALYS ir VERUTĖ BUNKAI
St. Petersburg, Florida